Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадуьйл 1923 шера дения • ШОАТТА, 21 НОЯБРЬ, 1981 ШУ. • № 140 (6530). • Мах 2 кап.

ПЯТИЛЕТКАНА — МИЛЛИОНИЙ ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

ИттазлагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета ялхлагIа сесси

Депутаташен кьаьшашен дIаьхдаь тIоэраш а детташ тIаййцар новкъостий **Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих.**

Председателал деш хиннича Союзе Совета председатела **А. П. Шитикова** кьамаьл де дош делар Узбекистана Компарте Бухарски обкома хьалхарча секретара депутата **А. К. Керимовна.**

Уьк тIеххьарча шерашна, аьлар цо, боамби кхебелга чIоагIача механизаце ларда тIа даькккад. Аллха уьх шера областе беррига кхебаьча боамбех 70 процент бар машинашца чуийцаб. Цхьабакъда, колхозашн совхозашн боамби чуийбеча машинашцех боамби лелабеча эшача кхьача техникацон йкза Iалашьяц.

«Азнефть» объединене 26 бакински комиссара цIерагIча мехкдаьттен гази йоаккхача управлене оператора депутата **Г. М. Гусейновас** хоам бир ше болх беча управлене коллективо шера тIаййца социалистически декхараш толаме кхоачашдаь хилларах. Предприятеше юкъехкхухь керда техника, къахьегама хьалха латта методаш. Мехкдаьттохошта мехка хьалхашка декхар тIадиса хилар белгал а даьккха, депутата аьлар, уьх пятилетке мехкдаьтта доалла керда моттигаш карасрдас, болх беш лрех дикагIа пайда аца лерхI, аьнна.

Грузински ССР Министрий Совета председатела депутата **Э. А. Патаридзе** белгалдаьккхар, уьх шера итт бетта промышленни продукци планал совгIа кхиташ миллионаш сома маьхя арахийца хилар, заданеш совгIа чайна ласт, комсаш бIаьш эзараш тоннаш лькхий.

Оратора цхьайолча юкъарсоюзни министерстванца критика йир цар планаш хIара шера нийса сиъаш ца хиларах, шоай доалахьарча предприятешта производства боарам лохдеш хиларах.

Молдавски ССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела депутати **И. П. Калина** белгалдаьккхар, республика экономика дог агропромышленни продовольственни комплекс хилар. Бакъда, цу комплекса дерттIа болх бара еррига а проблемаш къоастаяь йаннац. ДIахо эргадоахаш тоаде дезаш да цун доакъой бувзамаш, еррига звенош шоайла юкъар, планаш нийса увттаир.

В. И. Ленина цIерагIча Литовски ГРЭС-а директора депутата **П. М. Норейка** кердача пятилетке энергетически боахам дегIабоалабара республике боккха тIеркам тIаьбохийт, аьлар. Экономикеи культурей дIахо дегIайоалаяра лард хургья цох.

Цхьайолча союзни министерствашка декхар дир депутата керда гIишлош технологически оборудованена ханнахьа Iалашьлр декхаш. Цо белгалдаьккхар, ерригача предприятей а доакъой е декхар хьаьлча производственни потенциалах дикагIа пайда эцар, материальни кхьолех ресурсаш кхом беш дIаоакхийтар долга.

Хьалхашка оттадаь декхараш, аьлар Горьковски облисполкома председатела депутата **В. И. Семенова**, кхоачашде йиш йолаш долга дегIайхаш латтача материально-технически база тоийта ца Iеш, пятилетка заданеш кхоачашъе нигат даьзна къахьегамхой кхоллама хьинаро а хьагойт.

Хьалъеш латта йоккха объекташ сихагIа йистеяхар, къахьегама ресурсех дикагIа пайда эцар, отраслевойи территориальни планировани дикагIа вIаши юкъар санна долча области партийни а советски а организацей кертерча декхарех дийцар депутата.

Советски халкъий векалашка цаI болта дезале КПСС XXVI съездо оттадаь доккхий социально-экономически декхараш толаме кхоачашлу тха республике къахьегамхоша, аьлар Киргизски ССР Министрий Совета председатела депутата **А. Дуйшеева.**

Белгалдаьр толаметIа а кIезигагIа руакъа дIадохийташ а мишта кхоачашде деза дувцача хана оратора белгалдаьккхар, хий декхача лаьттах дикагIа пайда эцара, керда лаьтташ хий дилла ниййдара республика къахьегамхоша тIеркам тIабахийта хилар. Къаьстта эшйна яр а йоаннхаш хьайбай продукци алсамьяккха йиш хулийтаргья доккъара база сихха дегIайоалаяро.

Пхе шера плана тIа доккха дакъа кхоач йIаьхий энергетически бийдален ресурсаш йолча СибарегIенга, аьлар КПСС Новосибирски обкома хьалхарча секретара депутата **А. П. Филатова.**

Тешаме болхлой хьатIаухилга вIаштIехьданихьа декаш хиларех дувцача хана, депутата белгалдаьккхар керда кадраш мел эшачунца, белггала аьлча, чуIеча фусамашца Iалашъе езаш хилар.

Юрташ эргайоахара хьекире дакъа лоац промышленни центрий къахьегамхоша, аьлар Пермски области «Россия» яхача колхоза председатела депутата **М. А. Путилова.** Заводашта керта болошагIа леладу шефски новкъостал делга.

ДIаяхача пятилетке колхоза карагIдаьнарех дийцачул тIехьагIа, оратора аьлар юрт техникаца Iалашъеле тоаде деза, аьнна. ХIанз тхона лоаттаду кхараш, культивабораш, сеялкаш агротехнически бокъонаша дIа на декхара яц.

Общественни производствана интенсификаци яро мара Iалашьергъли тхона, аьлар Латвийски ССР Министрий Совета Председатела депутата **Ю. Я. Рубена**, экономика дегIайоалаяран халкъа хьалхоро лаккхъяран хиленза иргйоаца темпаш.

Республика къахьегамхоша, белгалдаьккхар оратора, кхеттара дика кхетаду, пятилетка плановн заданеш, нагахьа санна ерригача звенашка доал ларо боарам лаккхбойя, нагахьа санна хIара къахьегама коллективо планаш кхоачашйойя чакхйоахалургйолга.

КПСС Дагестански обкома хьалхарча секретара депутата **М.-С. И. Умаханова** хоам бир, автономни республике юртбоахама доакъой, белггала аьлча, хьайбай боахама, эффективность лаккхъяра чакхдоахача гIулакхий хьакъехьа.

Депутата дийцар, шийна хетачох, сихха къоастае езаш йола цхьацца проблемаш.

Вай мехко, аьлар уфимски мехкдаьтте чакхдоахача заводе директора депутата **М. И. Ахметшина**, машар безаш йола политика лерргIа чакхйоахача, хьалашка къаьстта цецвоахна лаьрхIан шек боацаш Советски Союзацара ерригача соглашенеши договоренностеши юстара а кхайса. ТIема низа вайл тIехбовла НертаIа кердача американски кулгалкхой наькъо. Советски парламентареша шоай халкъа цIерах дIакхайкадур: вай кхерадургдац цхьанненга а.

Оратора дийцар ерригача республикаша вежарашха новкъостал а деш Башкире хьаль энергомехкдаьттахимически комплексе дегIаяра проблемаш.

СССР Iилмай Академе Сибирски отделене атмосфера оптика Института директора, СССР Iилмай Академе Сибирски отделене Томски филиала президиума председатела депутата **В. Е. Зуева** белгалдаьккхар, Л. И. Брежнев СибарегIенн ГIалгIарчи Малхбоалени районашка вихачар регион дегIайоалаяра Iалаьмате боккхача лоархIаме хилар.

Края Iалама ресурсаш цхьатарра кораерзаяра дахьерча Iилман лоархIамах ше дувцаш депутата белгалдаьккхар, сибирски Iилма белгалагIа йола башхало производствацa цун ойхха бувзам хилар йолга. Цхьабакъда, Iилмана карагIдаьнараш халкъа боахама практика юкъехкухьалга бIарчча хьийцача цIенихаштта эргадаьккха тоаде дезаш да.

Таджикистана Компарте ЦК шолагIча секретара депутата **Ю. И. Полукарова** белгалдаьккхар, пачхьалкхен планий проекташа республикана хьалхашка керда шерра перспективаш хьаеллаш хилар. Цхьабакъда, хьахьайкадир депутата, наг-нагахьа халонаш тIеувтт дакъа чухьара планироване лоархIамаш харцахьа лар бахьая долаш. хIаьта цунах хиннараш союзни министерствашкахьара новкъостал доацаш тхона тхоашта кьоастадургдолаш дац.

Армянски ССР Iилмай Академе президента депутата **В. А. Амбарцумяна** ма ерра дийцар промышленнии юртбоахамен продукце дикала, проблемаш, белгалбаьккхар хьалха латтача Iилмаи технологей лоархIам.

Кировакана цхьайолча предприятей балхашцара масалаш а кхувлаш депутата хьахьекхар, продукце дикал лакха хилара кертерча бахьанех цаI, шийна хетачох, технологи эргалькхха тоаяри довл делга бокъонца вIаштIехьдаьнкхари хинна оа Iеш, болхлойи инженерийи хьунала къахьегам а. производстве дешаш берригача къахьегамхоше чIоагIа хьашт долаш леладар а хилар.

Цу тIехь Союза Совете йийца аьлар мехка Пачхьалкхен планийи бюджетеи проекташ.

Машарей къахьегамей йоккха программа — Вай мехка пачхьалкхен Iаьдала лаккхерча органа — СССР Лаккхехьарча Совета — теркама юкъмоттиге.

Пачхьалкхен боараме хьаькъал долаш боахама дерттIа доал де хьашт долаши дийцад халкъа полномочни викалаша мехка экономически потенциал совъяккхара, советски наьха материальни культурини боарам дIахо айбара парте оттадаь доккхий декхараш. Коммунизм хьалхьяра кердача доазонашка довлара хьаьзд наькъаш белгалдаьхад КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенеш тIа, Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьлтIа. Берригаш раьза болаш уж мога а деш, депутаташа белгалдаьхад, пачхьалкхен планийи мехка бюджетеи проекташ тIа оттадаьраш кхоачашдара эффективнегIа болх бе безаш хилар.

Корта болаш къамаьлаш деш, пачхьалкхен принципиальность йолаш вай хьалхашкахьа дIадахар кхадетташ дола кхоачамбоацараши кхиза дIасараши гуча а доахаш, депутаташа белгалдаьхад уж дIадахара наькъаш, предложенеш тийнай.

19 ноябре Iуйрийна 10 сахьат даьлча Кремле болх дIахобелабир СССР Лаккхехьарча Совета ялхлагIча сессе.

КЪАМИН СОВЕТЕ

Депутаташен хьаьшашен дIаьхдаь тIоараш а тохаш тIаййцар новкъостий **В. В. Кузнецов, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.**

Председатель дето — Къамий Совета председатела **В. П. Рубена** дош делар Таджикистана Компарте Ленинабадски обкома хьалхарча секретара депутата **Р. Ходжаева.**

Карара пятилетка, аьлар оратора, — хIама хьадеш дола низаш сихха дегIадоагIаш йола ха я. Ленинабадски областера масалаш а кхувлаш, цо хьахьекхар экономика сихха дегIайоалаяра, культура айяра керда резерваш балха юкъе мишта йоалаь. Балха лелама анализ еш, депутата белгалдаьккхар пятилетка программа толаме кхоачашъерехиларах ше тешаш хилар.

Къамаьл деш цо хьахийнар эффективности белха дахалн, дукхагIча дакъе уж кхоачашдарах тийша йола дукха дешаш.

(Йистедоалар 2-ча агIо тIа).

Парте планаш — халкъа планаш

КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленумей СССР Лаккхехьарча Совета ялхлагIча сессеи материалаш Iомаеш я «АвтоВАЗтехобслуживание» яхача республикай юкъарча Грозненски центра коллектив. Агитатораца, политинформатораша беседаш ю Пленуме новкъоста Л. И. Брежнева даьча кIоарга чулоацам болча къамаьлах лаьца, Пачхьалкхен кердача планашка хьежжа коллективана хьалхашка латта декхараш белгалдоах.

СУРТА ТIА: ремонтникашца беседа еш ва новкхагIвола диспетчер Ахкабов Хизар.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ПАРТЕ ЕЧА ЙОАКХОННА ЖОП ЛУШ

КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума материалаши цига КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева яь доклади чIоагIа уйла гIаяхийта Iонаеш ба Нохч-ГIалгIай гIишлой управленена чуйоагIача ПМК-105 шолагIча участка гIишлошъераш. Цар массане а дика кхетаду лоархIамеча документаш тIа дийца декхараш тахан арча вахара декхаращца айхха дувзаденна хилар. Новкъоста Л. И. Брежнева вай общество социальни а экономически а дегIайоалаяра эгтара актуальнегIа дола декхараш ма доагIара белгалдаьхад ше Пленуме къамаьл деш, вай хьамсара Даьхе ВIаьхагIен низ болашагIен хилийтар дукха уж толаме кхоачашдара наькъаш тьийхад.

Цу лостамагIа шоай низ хьинари на кходеш бIубенна къахьегаш ба тха участка болхлой.

Генподрядахи шоай низаш цен шера план ханал хьалха хIаналехьа кхоачаш я яь, парте ЦК Пленума болх дIаболабальча дента кхачалехьа тIалоагIача шера чотах 40 эзар сома маьха гIишлонмонтажни балхаш даь чилларах рапорт долар оаха. Уьх шера февраль беттел июнь беттел эксплуатаце дIаденнача 50-и 70-и квартираш йолча цIенош хIанз пах бах. Уьх деношка эксплуатаце дIадла кийтъеш я 140 моттиг йола берий беш, хьалъеш латт 50 сага лаьрхIа бани. На декабрь бетта кийча хургья.

Тха гIишлонхоша эксплуатаце дIа мел луш йола объекташ «дикен» «тIехдикен» мара мах на беш хул. Социалистически яхье къахьегама толамаш доахаш хьабоагIа плотникаш Мамиев Увайс, Галамагомаев Осман, камещикаш Аблукадыров Салман, Аблурзанов Саид-Махьмад, Гарсиева Марем, Боков Iийса, Мальсагова Тамуси, цхьыбараш.

Х. МАГОМАДОВ,
ПМК-105 шолагIча участка мастер.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева ноябрьски (1981 ш.) Пленуме даьча къамаьла положенешей выводашей ахараш толаме кхоачашдара хьинар айденна къахьегаш ба са бригадера механизатораш.

Уьх денешка тIатеIIа совхозе бешамашка органически удобренеш дIакхухьаш латт. Уж сихен дикен тIайотташ ах Магомадов Хьамзат. Дика толамаш доахаш къахьег удобренеш дIакхухьаш болча механизатораша Гулаев Даула, Тришин Александра, Осмачкин Николая. Юкъера лаьрхIача дийнахьара шоай балха нормаш 150 процент кхоачашъю царех хIараше.

Вож механизатораш бешамашка гаьнашта юкъе диеаш доахаш ба. Цига хьинар на кходеш къахьег Кусаев Шервани, Булинский Николай, Алиев Рамзана. Дикка тIеххоачашъю цар а шоай нормаш.

Хьаьта, техника тоаеш къахьегама овсаре лакха йолаш балхаш ду слесараша Коваленко Николай, Мальков Ивана, сварщика Виноградов Александра, цхьыбараша.

Иштта гIулакхашца жоп а луш цхьайтталагIча пятилеткана шолагIча шера хьийкъа баьцдаараши сомий хьалхехбара къахьегаш ба тха механизатораш.

Х. НЕСЕРХОЕВ.
Грозненски района «Пригородный» совхоза тракторни бригада бригадир.

Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совете

ТЕХНИКА ТЕШАМЕ ТОАЕ

1982 ШЕРА КХАШКАРА БАЛХАШ ДАРА ЮРТБОАХАМЕИ ХИЙ ДЕХКАШ ЙОЛЕЙ ТЕХНИКА КИЙЧЪЯРАХ ЙОЛЧА СУНЖЕНСКИ РАЙОНА МЕХАНИЗАТОРИЙ ИНИЦИАТИВАХ.

1981 шера 30 октябре йолаш РСФСР Министрий Совето баь социам кхоачашбар дукъа Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совето социам бу: 1982 шера кхашкара балхаш дара юртбоахамая хий декхаш йолея техника ший ханнахьен тIеххинеи кийчъярах йола Сунженски района колхозий, совхозий райсельхозтехникан райсельхозхимен механизаторий, инженерно-технически болхлой инициатива могае.

НГIАССР юрта боахама министерство, мелиорацея хий боахамен министерство, Госкомсельхозтехникен чухь йола юртбоахама ведомствашки, горисполкомаши райисполкомаши декхарийла я Сунженски механизаторашкара масал хьа а эцаш 1982 шера кхашкара балхаш дара машинно-тракторни парк, юртбоахамен хий декхаш йолеи техника ший ханнахьен тIеххинеи кийчъелга Iалашдар дукъа колхозашта, совхозашта, «Сельхозтехника» предприятешта юкъе социалистически яхь йоаржие, цини сихьанах болх бара колхозаши совхозаши квалификаци йолча механизаторски кадрашца Iалашъе. Колхозхоштен совхозий болхлоштен дика хьувкъам кхебара толашагIа йола приемаш, машинашта регулировкеи агрегатированни ара-правилаш, кхерам боацаш къахьегара методаш Iомае. Хий боахама организацей низашца 1982 шера 1 апрель тIакхачалехьа хий декха системаш тоа а еш царна технически гIулакх дерта Iалашде.

ХIара колхозе, совхозе, НГIАССР Госкомсельхозтехникан сельхозхимен предприятешка техниках эффективно пайда эцара мероприятеш вIаштIехьъякхи, тракторaш тIа, комбайнаш тIа, догIан хьисапе хий деттачен кхьчен машинаш тIа къахьегаш лакха кхонхамаш гойтача хьалха латтачо механизаторий опыт шерагIа балха юкъейоалае.

Республиканский газетий редакцеша, радиовещанеи телевиденеи НГIАССР Госкомитето хин-ханахьа дувца деза бIаьстан кхашкара балхаш дара юртбоахамен хий декхаш йолеи техника кийчъярах.

Кхашкарча балхашта юртбоахамеи хий декхаш йолеи техника кийчъяра дола Сунженски района механизаторий

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

КПСС XXVI съезда социмаш кхоачашдеш, Ярославски, Калужски, Липецки, Омски областий механизаторий инициатива хьал а лаьца цхьайтталагIча пятилетка шолагIча шера хьувкъама йоакхо еш Сунженски района колхозий, совхозий, райсельхозтехникан райсельхозхимен механизатораша, инженерно-технически болхлоша декхар тIаэц: 1982 шера кхашкара балхаш дара машинно-тракторни парк, юртбоахамен хий декхаш йолей техника ший ханнахьа тIеххинеи кийчъе, 1982 шера 1 январь хьатIакхачалехьа еррига лаьтта тоаду юртбоахама культураш дIаюв, доакъар Iалашду машинаши догIан хьисапе хий детта агрегаташи кийча хилийта, тракторaш 1982 шера 23 февралел мукъа кхухьа автомобилаш, комбайнаш 25 мартел тоаль аха, лаьтта тоаду, юртбоахама культураш дIаюв машинаш болх бара кийчача хьале а йолаш, стандартаца дIадехараш кхоачаш а деш, Iан замалахьа лоаттаяра дIаоттае.

Сунженски межрайсельхозтехнике социам баьб бIаьстан балхаш дIадоладеладолча ханага кхачалехьа 200 трактор, хIат чуэцаш йола 30 комбайн тоае, тракторашта технически гIулакх дерта тоале, юртбоахама машинаш тоаяра боахдамашка ахийтара шин бригада вIаштIехьъянкха.

Колхозашка, совхозашка, юрта профтехучилищашка кийчвергва 300 трактористи 83 комбайнери.

Социам баьб машинно-тракторни паркех пайда эцалга тоалара, техника тIеххинеи кийчъяра, механизаторий квалификаци лаккхъяра чотах 1982 шере машиний балха овсарле 5 процент лаккхъе, машинашта технически гIулакх дерта дIалодар 3 процент тохле, 3 процентал кIезигагIа доацаш доагорш машиндаьттен кхоае.

ШОАЙ НИЗАХ БIУБЕННА

Хьалхашка латта декхараш толамца кхоачашдеш къахьегаш хьайоагIа цхьайтталагIча пятилетки уьх хьалхарча шера Наурски района «Терский» совхоза М. Юсаева кулгалдеча шурий ферма коллектив. Шера план 3800 центнер йолаш, хIанзале пачхьалкхена дукха хIама ца эшаш 4730 центнер шура дIаеннай цо.

Доярешта юкъе хьалха я Алиева Катя. Шера планал совгIа 418 килограмм шура лаьхкай цо хIанале хIара кхоабача Iаттагара. Цун сийна совхоза контора хьалхашка ЦIе байрак айлий.

Цул дукха тIехьа ца буссаш уьх шера хьинаре къахьегаш хьабоагIа доярхаш Исмаилова Хамисат, Лазаренко Людмила, Мадаева Зина, Мутиева Совдат. Уж берригаш а тIадоагIача шера чотах болх беш ба хIанз.

Уьх шера 16 ноябре хиннача КПСС ЦК Пленуме Л. И. Брежнева даьча къамаьло дегаш гIоддахача цу ферма къахьегамхоша дош деннад шура лох ца йолийташ, цьеннха хьайба юкъера ца доалийташ довлан Iаьгара даха. Пачхьалкхенга шура йоахкара тIадоагIача шера план керда Конституци тIайийцача дийнахьа — 7 октябре кхоачашъе.

Х. МАГОМЕТОВ.

Аьттув баргхиларах теша лов

Уьх тIеххьарча шерашка районерча боахамашта юкъе эггара тIехьа латтарех йолаш хьайоагIа Инаркъера «Советский» совхоз. Уьхаза шерагара шерага эггара эсалагIа хьувкъам чукъ гурахьа а бIаьсти а ювча культурай. Белгалдаьккхача кхоачам ба иттлагIча пятилетка шерашка юкъера лаьрхIача уьхазе хIара гектара тIа кхебаь хьувкъам ка болча ялатий 14 центнер, хьажкIий бархI центнер, генарий йиъ центнер мара ца хиннилга. ХIаьта уьх шера уж хьонхамаш кха а эсалагIа хиннад совхоза.

Из гIулакх дIахо кха ла йиш йоацача дIанхаьчачул тIехьагIа совхоза болх тоабелга тIа а дуллаш керда директор, кертера агроном, кхьйбола специалисташ бахкийтаб боахама кулгалде. Массанена а хоаш ма дий, лоацца хана деррига а хийца тоале йиш йоацилга. Цхьабакъда, боахам лелабелга тоадара хьалхара когаш баха йолаеннай ала йиш я тахан «Советский» совхоз. Цунна дола эггара хьалхара тешал да хьатIадоагIача шерарча хьувкъама тешаме лард йолла боахама вIаштIехьдадар.

— Совхоза кхаш леладара дош техача тхона гучадьлар, — дувц совхоза директора Гетагажев Алавдин — цун кертера бахьан кхаш ладара агротехнически бокъонаш телхаелга хилар. Кхашта ханнахьа дерттIа доал на дарах чIоагIа аьттъаьла дола оасараш даьржад кхашка, парна юкъе карантинни даррш а долаш. Цар ика болийтоц дIайийнача хIамашка. Цул совгIа, дукха кхаш аьхденнад органически а минеральни а удобренеш тувсара гIулакх мичахьа малагIаш ма ца хоаш леладар бахьан долаш. Совхоза къахьегамхоша лаьрхIад дIахо йодача хана боахама кертерча торонех — лаьттах пайда эцилга цIенхаштта тоадеи из тоаделга хьатIадоагIача шерарча хьувкъама тешаме лард йоллар ца дIадоладен. Цу наькъа тIа хьалхара толамаш даха тха вIаштIехьа а даьннад.

Совхоза болх тоабара дош цIенхаштта дийцад партийни, профсоюзни собранешка. Боахам лелабеча шийсденна гIататаш, кхоачамбоацараш, цар бахьанаш къаьгга гучадоахаш дIахо йодача хана уж ца хилийтара наькъаш белгалдоахаш. Цул тIехьагIа юрта Совета исполкомана цхьана кийчдаь из дош дийцад Инаркъе бахача берригача наьха сходе.

Иштта берригача наьха уйла совхоза боахам лелабелга тоадара дешашта тIаерзаеш кхетама болх чакхбаккхарах дошкха беркат а даьннад. Уьх шера дIаде ший фу доаааш боахам хиннабале а ухкаа вIаштIехьдаьннад гурахьа дувча вIи а миькхи а дикагIча сортах дола фу Iалашде. Хьалхарча шерашка санна тIехьа ца доалийташ ханнахьа дика кхаш кийч а дь дикагIча агротехнически ханашка дIадийнад. 950 гектара тIа на бола ялат. Царех 850 гектара тIара дараш дIатийна лаьрхIа да, цхьа бIаь гектара тIара дараш доакъарадIена лаьрхIа да.

ДIадувча хана минеральни удобренеш а товсаш дийнад уьх гурахьа совхозо дIадийна деррига ка бола ялат. Цул совгIа, совхоза агротехника дIадсхача таипара лоархIам баьб дIайийна хьалха вIаьхинача культурай а. Хьалха горох, силоса хьажкIаш, генараш хиннача кхашка дIадийнад ка бола ялат.

ХьатIадоагIача шерарча хьувкъама тешаме лард еллалга бакъдеш хоза цхьатарра гIадаьнна, деррига кхаш сийдаь латт совхоза ялат.

Ка бола ялат дика дIадерца цхьана совхоза къахьегамхоша кьовсам лоаттабу бIаьсти дIаюврийолча культурай хьувкъам лакхбара тIехьа а. КIезига тIехьабаьнабале а, бIаьсти аха лезаш цхьа кха ца дита лаьрхIа. на мотта лерь оахаш ба совхоза механизатораш.

Цул совгIа, совхоза кхашка дIакхухьаш латт ширдаьнна кхо. Из болх уьхаза чакхбоаккхаш я «Сельхозхиме» МагIалбикерча отделене мехотряд, отделене воккхагIолча агронома Албанов Мухьмади хьалхлелна. Цхьа эзар совгIа тонн кхо кхашка дIадихьад отвадо хIачалехьа. Деррига а 2500—3000 тонн ширдаьнна кхо дилла лерхI сельхозхимерча механизаторaша уьх шера «Советский» совхоза кхашка.

Ка бола ялат дIадувча, кхьдола гуйран балхаш чакхдоахача къаьстта дика болх барца белгалбаьнабаб трактористаш Рудович Анатолий Аламович, Янгиев Хьажбикар, Хамчиев Саварбик, дукха кхьбараш. Ка бола ялат дIадувча тIахьожам лоаттабеш хиннав юртбоахама балхий ветеран вола Картоев Солса. Цунга доккха дакъа кхоач хьатIадоагIача шерарча хьувкъама дарах.

— ХIанзлехьа белгалдаьхад совхоза агрослужбо ка болча ялата Iунал деш чакхдаха лерхIа гIулакхаш, уж ханнахьа чакхдахара бехктохкаме бола нах, — йоах А. О. Гетагажева. — Царна юкъе доагIа бIаьсти минеральни удобренеш товсиига оасараштеи лазараштеи ве деча садоахкача хIамаштеи дуьхьала молхаш тохилга кхьйдараш. Уж балхаш ханнахьа чакхдахара лаьрххIа тIахьожам лоаттабе лаьрхIа да тхо. ХIана аьлча из дIадех кхаш леладара агротехника тоаяра дешо.

КIезиг дукха тоабеннаб ала йиш я совхоза доахан лелаеча ферма болх а. Сахьа уьх хана хIара кхоабача Iаттагара йоаккхача шурийна районерча совхозашта юкъе эггара тIехьарча моттиге хьатташ хиннача «Советский» совхоза ферма хIанз цу хьуххама шолагIча моттиге хьаттIальнеай. ХIара Iаттагара дийнахьа кхо килограмм шура йоаккх уьххаа. Из дIадахача шера цу ферме йоаккхаш хинначул шозза дукхагIа я. Из но хьонкам бац нагахьа санна совхоза фермера доахан лехкашта лалар долаш хилари доахана шура кIезигьаь ха из хилари теркалдича хIаьта а.

Цунах кхоачам хина Iелаьрхьабац совхоза кулгалхой. ДIахо йодача хана фермера къаьнеи цамогаши дола доахан дIа а даьха царна меттел дикача фух дола доахан доаладе лаьрхIа ба уж.

Иштта совхоза боахам тоабара хьалхара когаш даха йоларнай Инаркъера «Советский» совхоз. Цу наькъа тIа цу совхоза къахьегамхой кхы а дикагIа аьттув баргхиларах теша лов.

А. ХАРСИЕВ,
тха соб. корр.

Универсальни техника

МОСКВА. Столица улицашкея магистралашкея бlаргаго йиш я Германе Федеративни Республике хьаьлча наькъашта гlулакхаш деча машинех цхьаираш.

«Фильхабсн» фирмо «Робот» яхача машино наькъашка билла къаьна асфальт бlоахбу, цlенбу, тlера шан лоаи дlадоакх, кхыдола наькъашкара балхаш ду.

СУРТА ТlА: Кутузовски проспекта тlа наькъашкара балхаш деча.

В. СОЗИНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Идеологически балха бlухой

ВАХАРЦА ГlА БОАХАШ

Надтеречни района «Минеральный» совхоза керттера агроном Элежбиев Шамсуд Вахидович цу сарахьа хьалха саина а ца воагlаш, тlехьаьнка чувера балхара. Политически дешара системе дешара шу дlадоладенна хьалхара ди дар на. Цу дийнахьа марксизма - ленинизма лардий школа пропагандист воля Шамсуд Вахидович ше а ладувгlаш вар. Хьалхарча занятие доклад йир юртбоахама районни управлене начальника М. А. Татаева.

Цунга ладувгlаш керттерча агронома бlаргора даьр а данза днсар а, ишшийца уйла йора де дезачун. Иштта балхе уйла еш, теркам тlабахийта ладийтlар массане а.

Идеологически кхетам лучар мугlарашка Шамсуд Вахидович дlаоттар 9 классе деша вагlача хана. Хlанз а тlехьа дагайоагlа цунна шоай хинна лакхерча классашка деша дагlача берий политинформаторий группа. Тlом чакхбаьнначул тlехьагlа хиннача пятилетка итогех лаьца цар каст-каста лекцеш ешар.

Хала хе яр из. Тlемо бохабаь хинна халкъа боахам юхаметтаоттабеш доаллар советски халкъ. Доацаш дар тlадувхар, даар, тlишлон материалаш, дукхха а кхыдар. Цу шерашка Шамсуд берий цlагlа вахар. Шийтта шу доаллаш да-нана а доацаш виса кlаьнк боча тlаийцар Даймехко.

Нана сапиа шийта хьокхаш хиннача нахах чlоагlа дувца безам болаш хулар кlаьнк. Чlоагlа раьза хилар из школе шийга политинформатор хила аьлча.

Хlанз а дагайоагlа Шамсуда хьалха ше йийшача лекцеех цаl. Цун тема яр: «Вай плаиий сийлахь-йоккхал, цар шера боакиха гlа дукха беза сона». Дагалаттар, уйла дlадоалийтара дика тема яр из. Тlемо берригa мохк бохабаьбале а, советски нах кхерабенна тlехьашка баьнна-бацар. Тlем тlа котало яьккхачул тlехьагlа ди-буйса ца къовсаш, халкъа боахам юхаметтаоттабеш боахкар. Бокккхача безамца дувцар из къонача лектора.

— Лекци аз мишта йийшар хац сона, цхьабакъда, из чакхъяьлча деттача тlоараша метта воалавир со. — дувц Шамсуд Вахидовича.— Со чlоагlа гlадваха вар Даймехкацара сай безам ладувгlарашта дlабовзийта вlаштlехьдаьнна.

Цу хана дена шийх лектор лоархl Ш. В. Элежбиева.

Дукха дешаш а балхаш деш а хиннав Шамсуд Вахидович. Педагогически института... Районо заведуюши, школа, профтехучилища директор. Цул тlехьагlа юха а дешаш: юртбоахама Кубански институте. Кердача специальностах бола керда болх: совхоза отделене управляющи, керттера агроном.

Моллагlча балха тlа ше вале а, цlаккха а къаьставац из нахи политически а нравственни а кхетам балара гlулакхах.

Коммунист Элежбиев массаза а хиннав ше тlаьльца гlулакх дукха дезаш, вахарах кlоаргга кхета безам болаш а цунца гlа боахаш а. Идеологически балха бlухошнара тахан дlадехар дика кхетаду цо.

Парте XXVI-ча съезде къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретаа новкъоста Л. И. Брежнева аьлар: «Вай дерригаш дахаш а болх беш а дола хьалаш тlеххьарча хана дикка хувцаденнад. Ше хиннача бесса вац советски саг а. Тlаккхийттай цун знанеш, лакхъеннай эрудици, дикка дегlадаьхкад цун духовни хьашташ».

Советски сага вахаре хинна уж дика хувцамаш теркал а деш, чакхбаха беза берригa политико - кхетама болх. Из дика кхетаду пропагандиста Ш. В. Элежбиева. Цхьайолча хана ах буйса яллалца цун цlагlа лампа йоагаш го йиш я. Дунен тlара событеш дlайовзийта, наха деча хаттарашта жоп дала чlоагlа кийчлу из.

Цун цlагlа корадоагlаргда лекци кийчъяра эша тайп-тайпара литература. Истола тlа массаза а го йиш я новкъоста Л. И. Брежнева яздаь «КПСС идеологически балха актуальни дешаш» яха ши том, «Целина», «Зlамига латта», «Юхадийнадалар» яха книжкаш. Дукха пайда лу цар пропагандисте, новкъостал ду наька дегашка бода иикъ лахара.

Наха хьехам луш вар хила веза шийгара масал а гойташ. Иштта из веце цун къамаьл цхьание а тlаэцаргдац. Хlаьта, агронома Элежбиева балхах дакъа гlалет дац. Тlехьагlа шу да цо «Минеральный» совхоз кхаш леладу. Цу юкъагlа хьахьеккхад керттерча агронома шийна латто дукха дезилга. Хlара шера ка болча ялатий лаьха хьувкъам кхебу укхаза. Хьалха хlара гектара тlара сувцаш хинна хьувкъам 15 центнер мара ца хиннаш, 10-ча пятилетке 19 центнерга дlакхаьчар из.

Цкъа сона къамаьл деш совхоза цхьан агронома аьлар:

— Шамсуд сона вовз 1959 шера дехз. Хьалха тхо вlашагlкхетаи парте члена кандидаталла хьаэцаш вар из. Цу хана цецваьккхар со цунна геттара дукха харо. Иштта Шамсуд могавеш кхычар гара а дукххаза хезадар сона.

Из болх бе а дош ала а ховш дика мастер волга хьахьокхаш да цунна тийнна КПСС райкома, райисполкома, «Знание» общества районни а республикански а отделеней дукха сийлен грамоташ.

...Сайре. Совхоза конторa заседане зале сийрда лампаш йоаг. Пропагандиста Элежбиев Шамсуд Вахидович аргlанара занятие чакхйоаккхаш ва. Планах дувца мел лаьрхlар дийца даьннад, хlаьта а нах дlакъаьстабац. Цар дех пропагандистагара кхы а доазол дехьарча событеех дувцилга.

Ма дарре аьлча, керда лекци дlайолалу...

Г. МЕДВЕДЕВ.

ТlАДОАГlАЧА ШЕРА ЧОТАХ

Грозне хьалъеш латтача дукхкхача гlишлошта юкъе наькъа бlарг тlеотташ я Роза Люксембург цlерах йолча Мирен улицаш вlашагlкхеттача къанача универмага духхьал хьалъеш латтар.

Укх деношка дохна а бус а улдув бахача наха хоа «вира-майна» яха наькъа оазаш, уйлаш тохараша еттача жlовний таташ, гу электросварко лелхийта сийгаш, бlубенна къахьегаш боахка каменщикаш, плотникаш, штукатураш. Уж ба ЧИУС-а чуйоагlача № 6 йолча гlишлонмонтажни управленен иттагlча СпецСМУ-и гlишлошъераш. Цар хьалду 12-за вlаштlардаь 67 квартира йола цlаи Грозне хьалхагlа хьалдаьчарна тара доаца «Грознефтеоргсинтез» объединене болхлошта лаьрхlа «Гроэгипронефтехим» проектни института оттаьча индивидуальни проектах дола иттаза вlаштlардаь 84 квартира йола цlаи. Уж укх метте хургйолча нах бахача № 189 йолча 5 гектар тарга моттиг дlалоацача кварталa хьалхара дараш а да. Ккы а хьалдергда укхаза кlалтикаш а йохкаш дола ши цlа. Уж хьалде доладергда укхаза бахача наха квартираш а енна из майда мукъаьлннача хана, хlанз наькха доалахьа дола цlенош цигара дlадаьхачул тlехьагlа.

Хlаьта хlанз ма могга сихагlа мел эша балхаш чакх а даьха е шу доалехьа иттаза вlаштlардаь цlа эксплуатаце дlадала кийчлуш ба гlишлошъераш. Ялх бригада я участке болх беш. Къахьегача 95 сагах латтача коллектива юкъе шерра яьржача социалистически яхьо йиш хулийт лакха производственни хьокхамаш даха.

— Тха участке къахьегача ялх бригадах кхоъ я къаьстта дика къахьегаш. Уж ба Кантаева Люба керте латта штукатураш, Мартынов Анатолий керте латта каменщикаш, Дроздова Надеждас кулгалду маляраш. Хlара бетта 120 — 130 процент тlеххоачашъю цар шоай нормаш, лакха я хьадеча балхай дикал. Хlаьта къаьстта ала лоя сона каменщикий бригадах, — яхаш дувц прораба Турпалов Анте, — Дукха ба бригаде хьинаре къахьегаш бола болхлой. Дуккхача шерашка къахьегаш ба тха участке каменщикаш Таказва Саламат, Расуева Шура, Купаева Шура. Уж ба кагирхой хьехамчаш, лакха говзал йола специалисташ.

Из иштта долга хоулу цар боча балхага хьежача. Сомал боарамагlа йолаш ба шув, кирпишк тай техача сенна нийса юолт. Болх мишта бу, фу эш, новкъостал хьанна де деза хьежаш ва бригадир Мартынов Анатолий. Дерриге а терко ю цо, маркхаш, кирпишкаца lалашбу шоай балха моттигашка дlабекъабенна каменщикаш, къонабарашта хьех кадай болх мишта бе беза, ше дlаэтте дlахьокх кирпишк сихагlа йоттара къайленаш.

— Тха бригаде веррига 29 саг ва, — йоах Анатоле, — къахьегаш, царех яхаш къонабараш а болаш. Баьнда, къона бар аьнна дикагlболча каменщикел дукха тlехьа бисац уж. Бригада интернациональни коллектив массаза а хьалха латташ хьайоагlа социалистически яхье.

Дукха балхаш да цlа хамнахьа эксплуатаце дlадалара де дезаш. Цудухьа денна а бус а къахьегаш ба гlишлонхой. Шоай селоlача деношна—шоаттеи кlираи деношка—къахьет цар балхаш сихагlа чакхдахара, дикал лаха йолаш, хова из цlа хилийтара.

Къахьегамга хьежав хул хьокхамаш а. Хlаьта укхаза болх бета гlишлонхой уж лаиха а да. Шера пхан 7 ноябрь хьатlакхачалехьа кхоачаш а яь, хlанз цхьайттлагlча пятилетка шоллагlча шера чотах къахьегаш ба А. Мартынов керте латта каменщикаш, Н. Дроздова керте латта отделочникаш, Г. Передовичlа кулгалд плотникаш.

Р. АУШЕВ.

ПЯТИЛЕТКАНА—МИЛЛИОНИЙ ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ

Иттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета ялхлагlа сесси

(Кхетедоалар. Доладур 1-ча оагlо тlа).

Гамкарча Малхбоален Забайкальеи СССР гlишлошъяра министра депутата С. В. Башилова дийцар отрасла цхьайтталагlча пятилеткерча декхарех. Белгалъяь программа кхоачашъяра, аьлар цо, гlишлои производство эргадаьккха тоаe еза. Цу сфере дукха хlамаш даьл, масала, управлене кхо звено йолча системага доалар чакхдаьккхад.

Оратора дийцар мехка Малхбоалехьа йоккхий стабильни гlишлон коллективаш хьаяра хьакъехьа.

Хи тоатолгех дола хий хьахулаш санна хlара дена хlаране къахьегарах хьахулаш да вай юкъара толамаш, аьлар «Мара» яхача Рижски производственни объединене швея-мотористкас депутата Р. А. Медникинас. Цо дийцар мишта яхаш а къахьегаш а я коллектив, хьовхадир яьта промышленность — Латвийски ССР экономика лоархlамегlа дарех цхьа дакъа — дегlадоаладара дешаш.

Ленински парте планий яьо, белгалдаьккхар цо, латт вай хlаране хlама хьанхоллаш хьинаре къахьегарах. Хlаьта хlама хьадара дола декхараш чоалханегlа ме хул боккхагlа лоархlам болаш хул шоай общественни декхар кхоачашдара нах санхетам болаш хилар, кхы а чlоагlагlа лакхлу цlена къахьегара сий.

Караргча пятилетке, аьлар Армянски ССР Министрий Совета председателя депутата Ф. Т. Саркисяна, дикка дукха болх бе беза машиностроени, приборостроени, станокаш, радиоэлектроника хьалр санна долча доакъошка. Лаьттани кхыйолчеи ресурсех кхы а дикагlа пайда эцилга теркал а деш, юрта боахама специализаци елга дlахо кlоаргдергда.

Актуальни йолаш юсаргья республика энергетески газапеи lалашъяра проблема. Оратора предложени йоалайир гарггарча шерашка Армянски АЭСа мощность шеръяра йола тороваш лаха аьнна, хlаьта цо торо хулийтаргья республике арахьара тlаккхухьаш дола кхоача доагор дикка дукха кхоао.

Республикана а мехка а хьалхашка латта доккхий халкъбоахаза декхараш кхоачашдела Советеи Киргизстана lилмахоша лоацагlа даькъах дийцар Киргизски ССР lилмай Академе президента депутата М. Иманалиева. Академически lилмай учреждеией разработкаех пайда эцаро горнорудни, горни машинашъяр, ирригационни системашта автоматизаци яр санна дола промышленноста доакъош белгала дегlадоаладелга lалашдаьд.

Йоккхий перспективаш йолаш хlанзa да, аьлар депутата, lилмахоша производственникашца цхьана кийчъяь природно-легировании бий далах аьнна окислаш юхаметтаоттара технологи.

Области юрта боахам бу-паш КПСС Горно-Алтайски обкома хьалхарча секретара депутата Ю. С. Знаменска белгалдаьккхар доакъара производствана комплексни механизаци елга сихлаза даргдоацаш хилар. Цхьайтталагlча пятилетке, аьлар цо, планагlа лаьрхlа да юртбоахама машиностроени хоадам болташ дегlайоалае. Сихданза даргдац машиний торни модификацеш кийчъелга, хlаьта иштта ирача мухалешка болх бера лоаман районашка дикка дукхагlа тракторашг, кхыйола техника лоаттаелга.

Хьайбий боахам дегlабоалабара хьакъехьа дувцаза хана депутата хьоахадир боахамашта юкъерча кооперацe дешаш а.

Юрта хулаш латта lалаьмате доккхий хувцамаш къаьсте тул да Туркменски ССР Марыйски областа Туркмен-Казински райовер-ча 30 шу совгlа йолча хана депутат Г. Аннамухамедова керте латтача «Коммунизм» яхача колхозага хьеначa. Боахмах лаьца цо къамаьл деш цо къаьстта чlоагlа теркам тlабахийтар боамби лелаберашта карагlдаьннача гlулакхашта. Иттзагlча пятилетки шерашка пачхьалкхенга бехкаб планагlа лаьрхlа хинначул масссех эзар тонн дукхагlа боамби. Оратора аьлар тахан шиъ мехкахошкара укх тайпара хоам кхаьчаб аьнна: хlанзлехьа я соахкарчул дукхагlа боамби гулбаьб.

Эстонски ССР Министрий Совета председателя депутата В. И. Клаусона белгалдир республике лаьрхlачул сихагlа сланце-химически, электронни, приборостроительни, электротехнически промышленноста доакъош дегlадоагlаргдолаш хилар. Дlахо йодача хана кердалкхха лаьрхlа я арахецаш йола продукци, цуй технически боарами дикали лакхъе а лаьрхlад. Къаьстта теркам тlабохийт халкъа эша товараш, цу даькъе боккъе кlазаш а долаш хьадеш дола доакъош дегlадоаладара.

Из иштта дале а, аьлар депутата, оаха кхы дlахо а болх бергба республика халкъа боахам экономически социальни дегlабоалабера плаш эргадьккха тоалра тlехьа.

Ал, болх беш волча саго, доккхал ду са яр санна професси йолча сай новкъостий — Къулбехьен Якуте гlишлонхой гlулакхех, аьлар «Нерюнгригрэсстрой» яхача гlишлои управлене комплексни бригада бригадира депутата А. В. Новодедене. Дlадахача шерашка цар баьча балха керттера итог сенах латт аьлча, из латт парте XXVI съезда решенеш кхоачаш а еш дукха йlаьха йоапача хьана Байкало-Амурски магистрала машиннаькъа цхьа ветта хьалтlъь хиларах, йоккхача кlора разреза цхьоалгlа аргlа болх бе йолаялийтарах.

Юртбоахама производствана интенсификаци яра проблемашта анализ йир Калмыцки АССР КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретара В. И. Белоозерова. Дlахо йодача хана юртбоахама продукци дукхагlа арахецар, белгалдаьккхар оратора, — из да чура тороваш хаддена балха юкъеувзаш хилар. Цо йийшар юртбоахама производства эффективность лакхьелга юхатетташ йола дукха факторащ. Царех цаl я мелиоративни балхаш тlехьадусаш хилар, уж балхаш деш йолча организацей мощностащ кхоачам болаш сиха дегlайоагlаш ца хилар.

Къоаршой-Черкесски автономни области «Учкекенский» совхоза доярка депутата З. А. Байрамкуловас дийцар шура дукхагlа йоаккхилга эргадьккха тоале дезаш хиларах. Цу гlулакха юкъе къахьегама механизаци яра боарам лоха ба, фермашка продукци дlаьллара кийчъеш йола оборудовани кхоачам болаш яц, кхоачам хилал яц специализированни транспорт.

Къамий Совета депутаташ цу тlехь чакхбоал Пачхьалкхен плаиийи мехка, бюджетен проекташ йийца.

* * *

Сейрийна хилар Союза Советеи Къамий Советеи цхьана аь заседани.

Чlоагlа дlаьхдаь тlоараш а тохаш тlаийцар гулбенцареша новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, Д. А. Кунаев, А. Я. Пельше, Г. В. Романов, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

Заседани хилар В. П. Рубена председателал а деш.

Мехка Пачхьалкхений пландий хьакъехьарча дешаех доли хаддаш къамаьл дир СССР Министрий Совета Председателя заместителя СССР Госплана председателя депутата Н. К. Байбакова.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Советоц Союза Советоц, аьлар цо, массе оагlорахьера йийцая 1981—1985 шерашкея 1982 шерен СССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен планаш. Уж йизза могаьй.

Къамаьл даьча берригача депутаташа белгалдир цхе шера плаи кхоачашъелга, экономика дегlайоалаяра керттера декхараш чакхдоахилга, цуй эффективности интенсификацин айелга, социальни дешаш, къаьстта продовольственни программа кхоачашъелга вlаштlехьдаккхара КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума соцам, Пленуме КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл боккха лоархlам болаш долга.

СССР Лакхехьарча Совета палатай массаарча комиссеша предложени йоалайир 1982 шера розничнии мaьхашна диллача 183,3 млн. сома халкъа эша тайп-тайпара товараш дукхагlа хьаде а дохка я.

СССР Министрий Совето тlадиллараца къамаьл даьчо сессета хоам бир укх предложенеш къоаста а яь тlаийца хиларах.

Шоаш къамаьлаш деш депутаташа йоалайир цхьайтталагlа пхе шера плаи чакхйоахаш кхоачашъе еза экономически социальни дегlадахкара йола лоархlаме предложенеш.

Сессе иштта предложенеш йоалайир экономически социальни дегlадахкара тlаерлаь кхыйола предложенеш. Цхьаболча депутаташа цхьайола критически замечанеш йир къаьст-къаьстача министерствашта, Госплана, кхыча организацешта.

Правительства тlадилларца къамаьл даьчо аьлар ерригача предложенешкен замечанешкен дика хьожарг а да, йоагlаш йола решенеш тlа а ийна, уж мишта къоастаьй депутаташка дlахойтаргда, аьнна.

СССР экономически социальни дегlайоалаяра планаш укх сессе ювцаро хьахьекхар де лерхlар кхоачашдара халкъа боахаме царех бизза пайда эца беза йоккхий тороваш хилар.

Шеко яц, аьлар Н. К. Байбакова, советски халкъо Коммунистически парте кулгал а деш мохк экономически социальни дегlабоалабара 1981—1985 шерий заданеш а 1982 шера плаи а кхоачаш а тlехкхоачаш а ергхиларах, коммунизм хьалъяра летописа юкъе керда сийрда оагlув юкъехьоргхиларах.

Палаташка къаьст-къаьста кулгаш а айдеш СССР Лакхехьарча Совето берригаш раьза а болаш тlаийцар 1981 — 1985 шерашка СССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен планах дола Закон.

Закон чlоагlъяьй КПСС XXVI съездо чlоагlдаьча 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегlайоалаяра Керттера лостамашка хьежжа оттаяь Пачхьалкхен план.

КПСС XXVI съездо тlаийца социальни дегlаахарен халкъа хьал-торо айярен программа кхоачашъяр дукха оттадаь да пхе шера:

производствон къахьегама овсарлен айяра лаьда тlа боалхлойн гlулакхерча наькъбетта юкъера алапи 14,5 процент, колхозий общественни боахаме колхозхой къахьегамаш лур юкъера лаьрхlача 20 процента лакхде;

потребление общественни фондаш 23 процент алсамъяха;

яха чубаха 530 млн. кв. метр цlенош хьалде. Цlенош дикагlа хьалде а советски наькъа миллионаш хьалаш тоаде а.

Цхьайтталагlча пятилетке КПСС XXVI съездо чlоагlдаьча 1981—1985 шерашка а 1990 шерага кхаччалца а СССР экономически социальни дегlайоалаяра Керттерча лостамашка хьажжа чакхйоахаргья халкъа вахара боарам айбара тlеерзаль мероприятеш.

СССР Министрий Совета тlадиллад социально-экономически мероприятеш чакхъяхара ханаш оттае а уж кхоачашъелга lалашде а.

Леррагlа дlахохьоргба кхачани кхачаи доацачен керттерча товарий пачхьалкхен стабильни розничнии мaьхаш lалашдара никъ.

Законо чlоагlдаьд союзни республикашка гlолла 1981 — 1985 шерашка экономически социальни дегlаахара Пачхьалкхен плана кертера хьокхамаш.

СССР Министрий Совета тlадиллад 1981—1985 шерашка СССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен плана хьакъехьа Союза Советеи Къамий Советеи массаарча комиссеша йоалальча предложенеией замечанешкен, хlаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета палатай заседанешка депутаташа еннача предложенешкен замечанешкен хьажар.

Цул тlехьагlа депутаташа палаташка къаьст-къаьста кулгаш а айдеш берригаш раьза а болаш тlаийцар 1982 шера СССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен планах дола Закон, Союза Советеи Къамий Советеи массаарча комиссеша даь тоадараш чоте а эцаш.

1982 шера СССР экономически социальни дегlайоалаяра керттерча хьокхамий темпаш оттаьй.

Потребленеи накопленеи дlаухийта къамин доход 1981 шерац нийсдича 3 процент дукхагlа хургья, промышленноста продукци — 4,7 процент, цунца: производства средствах хьаяр — 4,8 процент, потребление предметаш хьадар — 4,6 процент. Тlадоагlача шера вахча хlара сага сих йола реальни доходаш 2,1 процент дукхагlа хургья, пачхьалкхени кооперативни торговле розничнии товарооборот (вlашт нийсдеча мaьхашта) — 3,1 процент.

Финансироване ерригача источникий чотагlа 1982 шера хьалде лаьрхlад юкъара майда 106,9 млн. кв. метр йола цlенош.

Берригаш раьза а болаш тlаийцар 1981 шера СССР экономически социальни дегlийоалаяра Пачхьалкхен плаи кхоачашъяра леламах бола СССР Лакхехьарча Совета соцам.

СССР Министрий Совета тlадиллад 1981 шера СССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен плаи кхоачашъяра леламах Союза Советеи Къамий Советеи массаарча комиссеша еннача предложенешкен замечанешкен, хlаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета палатай заседанешка депутаташа еннача предложенешкен замечанешкен хьожилга а КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенешна хьежжа укх шерен 1982 шеран плановни заданеш толаме кхоачашъяра тlеерзаль мероприятеш чакхйоахилга а.

Пачхьалкхен бюджета хьакъехьарча дешах лаьца бухсоцаш къамаьл дир СССР финансай министра депутата В. Ф. Гарбузова. 1982 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет, аьлар цо, сессе къамаьл мел даьча СССР Лакхехьарча Совета депутаташа цхьатарра хьоабальй.

Из ювцаро хьахьеккхар, бюджет парте XXVI исторически съездо оттадаьча декхарашна мa яххьра хилар а 1982 шера лаьрхlа мехка экономика дlахо дегlайоалаелга, бахача наькъа хьал-торо лакхъелга, пачхьалкхен оборонин низ чlоагlбелга ахчаи ресурсашца lалашдеш хилар а.

Финансай министра хоам бир, СССР Министрий Совето бюджета доходаш 135 миллион сома алсамъяхарен кхы тlа а хьагучаьхача ресурсех пайда эцарен хьакъехьа СССР Лакхехьарча Совета палатай массаарча комиссей предложенеш тlаэцар бакъахьа лоархlаш хилар шута дlахайтар шийна тlадиллалгах.

СССР финансай Министерство лаьрххlа хьожаргья СССР Лакхехьарча Совета укх сессе бюджет ювцача хана депутаташа оттадаьча дерригача дешашка, хlаьта цувах хьахиннараш СССР Министрий Советага дlахойтаргда. Цу даькъе чакхдаьхача гlулакхий хьанъехьа шиъ ханнахьа хоам бергба депутаташка.

1982 шерара плана бюджети иатткъалом я, белгалдаьккхар оратора, яле а, хийца кхоачашъялургйолаш я.

Депутаташа палаташка къаьст-къаьста голосовани а яь массава а раьза болаш тlаийцар 1982 шерарча СССР Пачхьалкхен бюджетах дола Закон.

1982 шера йола СССР Пачхьалкхен бюджет чlоагlъяьй закоио Союза Советеи Къамий Советеи массаарча комиссеша даь тоадараш теркал а даь доходашта 321976410 эзар соми расходашта 321690710 эзар соми долаш, доходаш расходел 285700 эзар сом дукхагlа а долаш.

Халкъа боахама финансировани ярга — яа-йоккха промышленность, гlишлошъяра индустри, яйген кхачани промышленность, юрта боахам, транспорт, жилищно-коммунальни боахам, халкъа боахама кхыдола доакъош дlахо дегlадоаладарга — дlадохийтар хьатlадоагlача шера 173897284 эзар сом хургда, социально-культурни мероприятешта хьожадер 106868058 эзар сом, цу даькъе пачхьалкхен социальни страхование бюджетера 39363131 эзар сом хургда.

Мехка оборонана хьожаде лаьрхlад 1705 4000 эзар сом.

Закона тlа белгалъяьй 1982 шерара союзни республикай Пачхьалкхений бюджеташ.

СССР Лакхехьарча Совето СССР Министрий Совета тlадиллад 1982 шерарча СССР Пачхьалкхен бюджетах лаьца Союза Советеи Къамий Советеи массаарча комиссей заключене тlа хьахьеккхача предложенешкен замечанешкеи, хlаьта иштта СССР Лакхехьарча Совета палатай заседанешка депутаташа яьча предложенешкен замечанешкеи хьожилга а царех лаьца йоагlаш йола решенеш тlаецилга а.

1980 шерара СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярах йола отчет чlоагlъяра хьакъехьара соцам тlаийцаб СССР Лакхехьарча Совето.

Цул тlехьагlа СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чlоагlдара хьакъехьа доклад йир СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзес. Докладах лаьца доагlаш дола законаш соцамаш тlаийцар депутаташа.

Цу тlехь болх чакхбаьккхар иттазлагlа хержача СССР Лакхехьарча Совета ялхлагlча сессе.

(ТАСС).

РЯЗАНСКИ ОБЛАСТЬ. Хьинаре къахьегаш ба шоллагlа Рязански ГРЭС турбогенератор хьалъеш укх шера декабре из болх бе йолаялийта аьнна дектар тlаийца бола «Центрэнергомонтаж» яхача треста гlишлонхойн монтажникаша.

СУРТА ТlА: 800 эзар киловатт ниа бола турбогенератор болх беш хургйола машинни зал.

Ю. ДЬЯКОНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

НОВ. В. С. ЗАМЯТИНА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

У К А З

Республика граждански авиаци дегlайоалаеча доккхий гlулакхаш карагlдуларахи ваьча дийнахьа дена шоаттке итт шу дизарца дувзаденна Нохч-Гlалгlай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота дойла нов. Замятин Валентин Сергеевича — граждански авиаце Къулбаседа-Кавказски управлене начальника.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАЙБЕНЬКИН.

г. Грозный, 1981 шу, 16 ноябрь.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета IV сессена кийчо ярпа дувзаденна Лакхехьарча Совета Президиуме Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета планово-бюджетни комиссена, промышленноста транспорта, бухама комиссена, гlишлошъяреи гlишлои материалий промышленностен комиссена, юрта боахама комиссена, халкъа эшача товарийи торговлеи комиссена, жилищно-коммунальни бытовой гlулакхаш дарея комиссена, унахцlено лораярея социальни lалашони комиссена, халкъа образование, культура, спорта комиссена, кхалнаькъа къахьегамаи бытаи, наьна а бераи лорадара йолча комиссена, кагирхой гlулакхашта йолча комиссена, lалам лорадарея lалама рузкъах дикагlа тайпара пайда эцарея комиссена тlадиллад 1981 — 1985 шерашка Нохч-Гlалгlай АССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен планега, 1982 шера Нохч-Гlалгlай АССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен планагеи Нохч-Гlалгlай АССР Пачхьалкхен бюджетагеи 1980 шера Нохч-Гlалгlай АССР Пачхьалкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьарча отчетага, хlаьта иштта 1981 шера Нохч-Гlалгlай АССР экономически социальни дегlайоалаяра Пачхьалкхен план кхоачашъяра лелаита хьалххехьа а хьожилга.

Планово бюджетни кхыйолча массаарча комитеташтеи тlадиллад белгалдаьча дешаех йоагl-йоагlаш йола заключенеш кийчъелгеи Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Советеи, хlаьта иштта Лакхехьарча Совета Президиумеи хьачулуга.

МЕХКДАЬТТА ДУКХАГIА ДАККХАР ДУХЬА

«Грознефть» объединене системе къаьнагIа ярех я «Горскнефть» НГДУ. Укх тIеххьарча шерашка НГДУ-с болх беча территоре тIа сед дукха хьайниллаяц мехкдаьтта доалла моттигаши тIоанаши. ХIанз дерригаш а хIана дац аьнна дола мехкдаьтта тIоанаш пайда ийца доалаш латт.

«Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой декхар да мехкдаьтта лохдалара темп лакхъяр. Цудухьа, къаьстта, доархIаме да тхона КПСС XXVI съезде Л. И. Брежнева оттадаь декхараш.

Тха специалисташа «СевКавНИПИнефть» яхача института Iилмахоща цхьана белггалара болх бу тха хIара скважинера мехкдаьтта дукхагIа даккха йиш хулийташ йола тайп-тайпара методаш лахаран юкъекхуьлараш.

Эльдарово яхача моттиге мела тIерча тIоана чура мехкдаьтта дукхагIа даха йиш хулийташ йола керттера метод — из я приконтурни зоне хий чудахийтара наьккъаца тIоанашкара давлени хьаллоаттаю метод. Цу методо йиш хилийтай тIоанашкарча мехкдаьтта давлени дикка айе. Цо торе хулийт продукци дукха хий ийна а йолаш скважина эксплуатаци е. 1983 шерале давлени кхы а лаккъе лергI, тIаккха скважинашка йиш хургья кхьметтел 98 процент хий чухилча а мехкдаьтта кIеж етте. Ма дарра аьлча, доаккхаш дола деррига мехкдаьтта хIанале а ППД методе чотах да.

Горская яхача участке мехкдаьтта даккхара шоллагIа методаш лелаю. Укхаза къулбаседехьарча оагIорахьарча XIV-ча тIоаначa чура доаха деррига мехкдаьтта тIоана чу хий чуахийтара чотах доах.

ХIара къаьст - къаьстача скважина чура мехкдаьтта даккхара торо йоккхагIа хилийтара а давленеца скважинашка мехкдаьтта дукхагIа телийтара а забойнета гонахьарта зонашта обработка яра тайп-тайпара методаш юкъейккув. Цу тайпарча методех я жистача чопапа ю обработкаш, поверхностно - активни веществашца, мехкдаьтта жисталий гидрофабни эмульсешца, болх баь даьнача серни кислотаца, бензол-бутилови фракцешеи бензол-толуолови фракцешеи йола обработка. Скважинашка хий ца увча мехкдаьттаца кIеж еттийташ йоаккха ха йаьхьар духьа хина селективни изоляци ю чIоагIа мистъекка битуми промышленностера арнуха полимерашгIа вIашагIъоальча хоачалда.

Масала, кIеж еттача 21 скважине 1980 шера массе тайпа обработка 25 яьй. Укх мероприятеш чакхъяхарех алсамдаьнна мехкдаьтта 84,5 эзар тонн совгIа хилар.

Укх шера 10 бетта тайп-тайпара 19 обработка яьй скважинашта. Уж бахьан доаш дукхагIа даьнна мехкдаьтта 21 эзар тонн совгIа хилар.

ВIашагIъийна хийи мехкдаьттеи скважинай забоишта гаргагIортарда дувзаденна укх тIеххьарча шин шера тучаьала яьпай скважинашкара мехкдаьтта даккхара торонаш дикка эшаеш йолча асфальто - кIуний хьисаперча хIамай отложенеш, хIаьта цар, юххера а, тIоанаца лу мехкдаьтта кIезиг-де тарлора.

«Грознефть» объединене производственникаша «СевКавНИПИнефть» яхача института Iилмахоща хьалхашка декхар оттадир тIайнийпача цу хIамаех лифтови турбаш цIенъе торо луш йола универсальни растворитель лаха аьнна.

Цу тайпара реагент корайир поа. А. Н. Комиссаров керте латтача «СевКавНИПИнефта» лабораторе дика къахьегар бахьан доаш. Из я бутил-бензольни фракци (ББФР).

«Горскнефть» НГДУ сапна, иштта ерригача объединене а из юкъейоалаярах йоккха экономически эффект хиннай.

Оаха шерьяй из маьхера реагент - тхоай НГДУ юкъейоалаяра зона. Лифтови турбаш цIенъеча из дIаахийтарал совгIа, тхо пайда ийбе даьнах цунах скважинай призабойни зонашта кIоарга обработка яра а, цу тайпара, цар коллекторски свойстваш тоа а еш. Эльдарове № 64 йолча скважинана капитальни ремонт еча хана ББФР юкъейоалаяро йиш хилийтар из дIа ца къовлийташ кIалхара лаккха хIана аьлча асфальто-смолисти веществай чIоагIача пробко геттара дIаякъоастабаьбар цунна кIалхара тIоа. Кхыча тайпара уж чуре хьалха вIаштIеххьа далар гIулакх. Цу тайпара обработка яраки профилактически мероприятеш чакхъяхаран йиш хиннай деннех бийсаниги 250 тонн мехкдаьтта а доаккхаш скважинаш хIанз а тIеххьа эксплуатаци е.

Поккха эффект еннай Эльдарове № 53 йолча скважинана обработка яро. ББФР цу чу яхийтаро йиш хилийтар денпеи бийсанеи цо луш дола мехкдаьтта 30 тоннагара 150 тоннага кхоачашдеш алсамдаккха.

Ерригаш а 1980—81 шш. ББФР-ца яьраш 15 обработка я. Из бахьан долаш тIакхийтта мехкдаьтта 14 эзар тонн хилар.

Тха НГДУ специалисташ дIахо а болх беш ба тIоанашна мехкдаьтта алсамагIа лургйола керда методаш юкъейоалаяра. Партийни организацешa цхьана оттайир «КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра тIаерзаяь «Горскнефть» НГДУ партома мероприятеш».

1981—1985 шерашкарча керттерча декхаре пунктех ца1 я «Мехкдаьтта къахьарча тIоанашкара мехкдаьтта дукхагIа дакари мехкдаьтта алсамдоаха хьалха латта методаш юкъейоалаяра».

Из декхар кхоачашдара мехкдаьтта телача горизонташта воздействи яра керда методаш производствана шерра юкъехьахьийта Iалашдаза дергдац. ХIанз «СевКавНИПИнефть» яхача института Iилмахоща цхьана кхоачашде болалу тха специалисташ Эльдарове мехкдаьтта доалача моттигера мела тIерча мехкдаьтта тIоанацера а Горская яхача майдай XIX-чеи XVIII-чеи тIоанашкара а отрочаш дIаяхара декхар. Цу гIулакхо проектни хьонхамашна нийсдича дикка алсамдаккха дезаш да мехкдаьтта тIоанашкара доада мехкдаьтта.

«Горскнефть» НГДУ берригача болхлошa, инженерно-технически болхлошa шоай низ кхоачар дергда из лоархIаме экономически декхар кхоачашдара.

М. ГУДЫРИН,
«Горскнефть» НГДУ керттера геолог.
С. ГОЛЕЩИХИН,
ПТО начальник.

ГДР. «Европа халкъашта а ерригача адамлена а эшаш яц гаьна ххетар юкъерча боараме дола керда американски ядерни ракеташи нейтронни гераш. Царна оаш чIоагIа машар, гер Iоадара довзув оттадарен горз дIадаккхарен наькъагIа ххоххам кIаьдбере процесс дIахо лхьа», аьнна Потсдаме хиннача дукха нах юкъе болча митинга доакъашхоша (сурта тIа).

АДН—ТАСС телесурт.

ФЕРМАНА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

Е шу доладелча деза дика хьонхамаш гойташ хьайоагIар Сунженски района «Победа» колхоза Бузуртанов Мухьмада кулгалду шурий ферма. Дика тIеххоачашийр по паччахьалихенга шура йоххара ах шера план. Ферма толашагIа йола доярка Балаева Маржан къона йоI комсомолки Махаура Галиев района доаркашта юкъе лаьржача социалистическа кхьа хьалхарча мутIарашна бар. ХIара кхоабеча IаттагIара дийнахьа юкъера лаьрхIача 12—13 килограмм шура йоаккхар цар июнь, июль бетташка. Цхьабакъда, хIанз хIара кхоабеча IаттагIара 6—7 килограмм мара шура йоаккхалац.

Геттара лагIъеннай бIаргаьча ферме йоаккха шура а. Из дийнахьа юкъера лаьрхIача 2500 килограмм мара дIадац хIанз паччахьалихена, хIаьта май бетта деза июль бутт чакхбаллалца из цифра 4500 килограммага дIакхоачаш яр.

— Мишта найсденнад из кхоачамбоацар? — хьаьттача:

— Бахьанаш дукха да, — аьлар Бузуртанов Мухьмада. —Двазача шера доахан духьол ферме лелаьдора оаха. хьалха, бIаьстин аьхнин мо па доакъар хьатIа а кхухьаш. ХIаьта укх шера правлене социамах ахкаьарча лагере Сунженски дукъа тIа леладир май бетта деза сентябрь юкъе кхаччалца. Ала хIама доацаш дяна буц яр цига. Цхьабакъда, дукха кIотарgаш а яр. Царна тIера фаши наргаш хьалеташ цхьадола доахан цамогаш хилар июль бутт чакхбоалаш, оаха иза дIакхоача дарба дешше а. Масала, молхаш а техе лаьрхIа кийчдаьча хи чу лувчадора доахан хIара кIира, шин кIира пиьа «беренил» яхача маьхерча молхашца маьхий а деттар. Цу гIулакхаша а башха новкъостал данзар. ХIаьта фашкаргаша цамогаш баьча Iатто шо луш йола шура юххера а геттара лаьгIъю. Хьалха 10 килограммага кхоачаш шура луш хиннача Iатто цамогаш хиначул тIеххьагIа 2—3 килограмм мара лац. лазар шенденна дIа а дарьна ше метта балцца. Из ха хьатIакхоач етт цамогаш хиначул тIеххьагIа кхо-биъ бутт баьлча. ХIана а метта ца доагIаш цу тайпара дукха доахан да. 750 етт ба ферме. Ирзал долгIа доахан концентрированни доакъаран дIалахьа тайпара болх бича, шера юкъера лаьрхIача 140—150 етт ба хуница безаш, къодаларах шура лагIъь, лекъа доахан Iула юкъера дIа а доахаш. Со укх ферме болх беш волча цаI-ах шера цу тайпара бола 28 етт мара хуница йиш хиннац са. ХIаьта хIанз ферме хуница безаш бIаьннел совгIа ба. Лекъад, шура луш дац уж доахан. Фермера дIадаьхача а дукхагIа ца хуле, хIаначул кIезигагIа хургьяцар тха коллективо йоаккха шура. ХIана аьлча, царна пайда боацаш тела доакъар кхьчарна тела йиш хургьяр. ХIаьта доакъар геттара къе да ферме. Масала, силос. ХIанз ферме дола хьайбаш Iаьгара дахара 4,5 эзар тонн эш из, йолаш яр 2140 тонн мара яц. Эшачуя дикка кIезигагIа да кхы тайпа доакъараш а. Цул совгIа, лоха я цар дикал. къаьстта концентрированни доакъара яр. ХIанз ферме оттаьча рационага хьежжа дийнахьа буси хIара Iатта 20 килограмм силос, 10 килограмм жмых, кхо килограмм чa, хIара лаьккача шурий цхьан литрана кхоккха бIаь грамм кхоачийташ концентрированни доакъар лу оаха. Йол кIезига йоландь Iасилгашта мара лац. Силос дукхагIа йоагIар хIанз доахана — 35 килограмм. ХIаьта оаха иззал телаш хилча доахан кхабара из тайпа доакъар февраль бутт хьатIакхаччалца мара тоъаргдацар.

Цо аьнар бакъдеш дукха масалаш бIаргалайра тхона ферма помещенешка гIолла хьожаш лелаш. Укхаза духьалкхийтар тхона Махаури Галина а. Пхи бIаь литр чуйодача бошка чу моака а детта цунах концентрированни доакъар а теха шин доахана муж кийчбеш яр из.

— Мел шура йоаккх Iа хIанз дийнахьа хIара Iаттагара? — хьаьттача:

— Юкъера лаьрхIача 6.5 килограмм, — жоп делар Галинас. — Цхьабакъда, планах яккха езар-м 7,5 килограмм я.

— Фуд бахьан? ХIана кхоачашъюлац хьога план?

— Керттера дар доакъар кIезига, цун дикал лоха хилар да. Хьажал шо концентрированни яхача укх доакъарга, — аьнна хьахьонх цо юкъе пат-пагахьа аьта хьажкIий фийгаш, ча мергIилгаш а кийслуш дола баьпа хьоар, хьоар аьлча а. баьца дож. « Кхы а цхьа хIама да планага хьежжа а совгIа а шура яккхара новкъерло еш. 22 етт ба из лелабеш. Царех 13 шура луш ба, ялх — бахка кийчбеца. хIаьта кхоъ — вIалла шура ца луш. лекъа. Кхойтта IаттагIара, масала, хIанз 140 килограмм шура йоаккх аз. ХIаьта цхьаннха пайда луш боаца кхо етт са группера дIа а боаккхаш йоаккха шура бисача 10 Iатта юкъе йийкъача планага хьежжа хургьяр аз хIанз хIара кхоабеча IаттагIара йоаккхаш йола шура. Кхы а цхьа хIама да цу гIулакха юкъедоагIаш а сона а сона санна кхыча доаркашта а зе деш а. Масала, хьайбаш латтача хIара корпусе доаркашта юкъе лаьржача яхье хьалхара моттиг лаьцачоа ахчан преми лу. Цхьабакъда, из лац шура яккхара план кхоачаш ца йича. ХIаьта хIанзарча хьелашка болх беш мa геттара къахьийгача а из нийттIкъа мара кхоачаш я юлап дукхагIболча доаркашка. Шура ца луш лекъа доахан кхыча доаркай а да. Уж шурий ферме сенна леладу, царна телаш пайда боацаш доакъар хIана доаду, наькха бизхацара безам сенна боабу? — хаттар отт, — аьлар Галинас шина къамаьл чакхдоалаш.

Из хаттар де безам ба са колхоза правленега, района кулгалхошка.

Иштта хала хьалаш доллаше а, шай низ дIакхоачар деш къахьег ферма коллективо хьалхашна латта декхараш ма хулла дикагIа кхоачаше гIерташ. Дика тоальй хьайбаш чулатта ерригa помещенеш, болх беш я чура нувхаш, кхо аракхуьаш йола транспортераш, кхыйола механизмаш. ТIеххьарча хана тIаккхеташ я йоаккха шура. Масала, 11 ноябре ферме яьнкха шура 284 килограмм дукхагIа яр дийть ди хьалха хиначул. ХIаьта а, болх кхы тIа а тоабара. Нийсденна кхоачамбоацараш дIадахара колхоза правленегара новкъостал эш ферма коллективана.

ХIанз а хьалъянза латташ я ферме соахиe йолаяь доакъара цех. Цу кхоачамбоацара керттера бахьан — гIишлон материалаш ца хилар. Уж Iалашъяра колхоза новкъостал де деза района кулгалхоша. Ма хулла сихагIа къоасталс деза лепъа доахан Iула юкъера дIадахарах дола дош.

М. ХАМАТХАНОВ.

КРАСНОЯРСКИ КРАЙ. Электроэнерги кхоара бокха болх беш я шоавтIкъа кертталагIа вIаштIIа отрасле дикагIьар яха цIи лелаеш йола Красноярски ГЭСа коллектив. Кхом бара тIехьа лоаттабеча къовсама хьалхала лелаю коммунисташа.

Цар инициативегIа кийчъяьй агрегаташта текущи капитальни ремонт яра хаьаш кIезигъелта, технически кердадараш кийчделгеи балхе юкъе доаладелгеи белгалдь йола лаьрххIа план. Кхо миллион киловатт-сахьат энерги кхояьй красноярцаша цу доладелча деза, хIаьта планал совгIа 230 миллион киловатт-сахьат энерги хьа а яьй.

ДукхагIа хьальча электроэнерге СибарегIеи дукккача тепловой станцей коллективашка торо хилийтай Iана дикна кийчо е. МоллагIа хана санна доацаш укх шера хьалхагIа шелал отта тарлуш дар хьалаш. Цудухье планегIа лаьрхIа хинарел дукхагIа ТЭЦий агрегаташ профилактически ремонте оттае езаш хилар. Царна меттел цаI йолча энергосистемана ток яла езаш хилар Красноярски ГЭС.

МоллагIа дараш санна долче хьалашка тепловой электростанцешна цхьа ха яьлча «денхар» юха дале дезаш хулар, водохранилищера хий хьайIоадеш беча балха юкъе дакъа лаца дезаш хулар. Бакъда, хIанз укхаза цу гIулакха боагабе безаш хиника тхьо эшалон кIор эшаш хиланзар. Планал совгIа йола энерги — из тоъаргьар «СибтажмашI» яхар санна йоккхача промышленни объединенена шин шера болх бе — Красноярски фордачу Iоадаьча хиво «елар».

Турбиннай ремонтникаша — коммуниста В. Я. Морозовен цун новкъосташен — кхом бара юкъе дикка доккха дакъа лоац. Тахан ремонт яра цар дIайохийт яхийта йоагIачул 20 процент кIезигагIа ха. Цар коллектив «СССР энергетика Министерстве динагIйола бригада» яха цIи еяна я.

СУРТАШ ТIА: 1. Красноярски ГЭС.

2. Ремонтникий бригадир коммунист В. Я. Морозов.

Ю. ВАРМИНА суртащ.

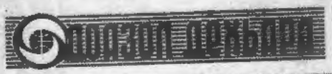

БОЛХ ТОАБАРА

Ремонтни программа йиза кхоачашъяре, пассажирашн халкъабоахаме мовхьаши дIа-юха кхахьара 10 бетта план сийлеца кхоачашъяьй Грозне локомотивни депо коллективо.

Тоала, технически нийса поездаш лелаяра, локомотивашка бокхха пайда луш болх байтара бола москвичий болам хьал а лаьца къахьегарах торо хиннай из толам баккха. Депо локомотивни бригадай доакъашхой теоретически знанеш лакхъярах, практически болх цар тIехдика барах нарегIдаьнпад тIех деза мовхьаш дIакхахьара болх дика вIаштIехьбаьккха. Шоай торонашка а хьежа, чура резерваш а техка деза мовхьаш тIадола поездаш лелаяра керда социалистическа декхараш тIа а ийца, толамца кхоачашдир уж депо коллективо.

ВIаьш эзараш тоннаш мовхьаш планал совгIа а хьош 10 бетта дIайнгай 3117 поезд. Машиннаькъа транспорта смежни предприятей коллективаша вIаши бартцхьоатIон гIулакхаш леладарах, дизза дозал дола поездаш шоай хашпахьа вIашагIъокхарах локомотиваша сихагIа бу болх.

Социалистически яхьа итогаш ю хIара дийнахьарча производствени совещанешка, хIара итт дийнахьа, хIаьта балха тIеххьара итогаш ю цехови коллективашкеи профгруппашкеи.

Социалистически яхь вIаштIехьъяккхаран йоаржаран беча берригача балха парткомо хадданза тIахьожам лоаттабу, балха итогех лаьца дувцийт цхьаьца болча кулгалхошка.

Депо коллективе болх беш [illegible] кердa бола хьекхол яхьо. Машиннаькъа профиль бригадашта дика йоахарах, локомотива технически хьалех пайда эаш Грозный — Ажатово яхача участке 6000 тоннага кхоачаш мовхьаш тIадола поездаш лелаяра болам дIаболабир Г. Еременко, Н. Букопова, А. Дементьева локомотивни бригадаша. Оттабаьча боарамал 1200 тонн совгIа безатIа мухь тIабола поездаш дIайнга вIаштIехьдаьккхар цу гIулакхо. Хьалха латтача машинисташа из болам хьал а лаьца, хIанз массава а из иштта къахьегаш.

Машиннаькъа транспорта предприятей болх стабильни хила йиш яц таханарча дийнахьа доагора-энергетически ресурсай кхом бара декхараш кхоачаш ца дойя.

Из комплексна болх чакхбаккхарах ерригачa депо кхояьй цхьа миллион 418 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 564 тонн дизельни доагор. Доагора электроэнергии кхоара дикагIа дола хьогии кхамаш дахьад машинисташа И. Карпенкова, А. Дементьева, Б. Седеджиева, кхычар.

Л. ВАРЕЛАС,
Грозне локомотиви депо начальник.

Цар дош чIоагIа да

Укх тIеххьарча шерашка бурувдеттарашка мехкдаьтта кIеж а тохийташ цхьаккха скважина дIахахьачац «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта доахарашка. Из иштта дале а, доаккхаш дола мехкдаьтта кIезиг ца далийтара тIадерзадаь дукха балхаш ду укхаза. Скважинашка хий чу а ухийташ, тIоанашта низ ла лоаттабара, къаьнача фонде скважинех бизза пайда ийбара тIадеттадолийт цара чотах доаккхеш дола мехкдаьтта. Цудухьа цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера тIайнйца социалистически декхараш тIеххоачашдеш хьабоагIа уж.

Ер шу доладелча дена планах лаьрхIачул совгIа цар даьккхед 1500 тонн гаргга мехкдаьтта, зданел совгIа маьхала яьккхай 69 эзар сом мах бола товарни продукци. Къахьегама овсарге лакхъяра паччахьалкхен план 103 процент кхоачаш а яь, дукхьал на лакхъяра чо-бола товарни продукци.

Масеаза а санна социалистически яхье хьалха латташ я укх шера Ерваедян Клим Баласанович керте латтача мехкдаьттен гази йоахача цхьоалагIча цеха коллектив. Укх шера дукхьал цо ше планал совгIа даьккхад 3200 тонн гаргга мехкдаьтта. КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенеша хьинар айдаь тIа-тIа шай производственни хьокхамаш тоадеш къахьегаш а из.

Шоаш тIайнйца социалистически декхараш тIеххоачаш а деш, къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалъяьнна я Летников Николай Павловичи Газиев Бек-Хании керте латтача цхьоалагIчеи шоллагIчеи бригадай коллективаш.

• • •

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь йоаржаьча «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахоша гIагIертта къоасам лоаттабу производства эффективности балха дикали лакхъяра. Цу даькъе дика на йоалаш къахьег цар цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера. Укх шера планах лаьрхIачул совгIа даьккхад пхи эзар гаргга тонн мехкдаьтта, маьхала яьккхай 109 эзар сома мах чашдара. ХIанале планал совгIа 500 метр гаргга бурув техад. Къахьегама овсарге лакхъяра задани тIеххоачашъяьй, заданел совгIа техаза бурох дукхагIдар цун чотах теха да.

Цхьан станокана бетта бурув тохара сухала задани 107,1 процент кхоачашъяьй. Бурув тохарга дIабода мах лохбарах, химически реагенташ, электроэнерги, утяжелитель, кхыйола материалаш кхоарах, бурув деттача остех бизза пайда ийбарах планал совгIа укх шера лаьттан чекхнаш техкараш паччахьалкхена баь пайда 224 эзар сом да.

Яхье хьалха латташ, я бурув тохара цхьайтта бетта план кхоачашъяь, цхьайола бригадаш. Царех я буровой начальникаш Г. Д. Савельев, А. Е. Дравоpубов, В. Н. Дудин керте латта коллективаш.

• • •

«Шера пхи эзар метр бурув а тохаш, 1,5 шера скважина йистейоаккхарть» яхача девизах шерра социалистически яхь йоаржаьча Октябрьски бурув тохара балхай управлене лаьттан чекхнаш техкараша дикача производствени толамашца чаккдбаккхаш латт цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу. Укх шера планал совгIа цар техад 1160 метр бурув. Декабрь бетта чотах къахьега боталургба уж укх деношка. Из да бурувдеттарашна КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенешта луш дола жоп.

УБР-а буровойшта юкъе яьржача социалистически яхье даим хьалха латташ хьайоагIа Меграбов Николай Ивановича кулгалдеча № 14 йолча буровой коллективи Стеблепов Пето Григорьевич керте латтача № 115 йолча буровой коллективи. Цар хаIазлехьа тIеххоачашъяьй бурув тохара укх шера план.

Б. КОСТОЕВ.

АПН корреспонденташа хоамаш ду

КЕРДАЧА АГРЕССЕ КХЕРАМ

Яьгаи йохаьйи автомашинаш. Кораш доацаш я чуйха балконаш йолаш а да цIенош. Асфальта тIа уллаш ба доладаьча низгай Iоакъингий сома тIоа, ядаш я бетона кусокаш, цIий Iонхача моттиге гуш я тайпа Iатташ. Ишта яр Бейрутера Афифа ат—Тыба яха улица, варяд никкачул тIеххьагIа массехк сахьат даьнлача хана со укхаза кхаьчача. УрагIъахай лелха хIама чуелла хинка «Рено» яха машин. Вийнаь 89 саг, човнаш яьй 200 совгIача сага.

Дийерси яьй октябрь бетта Iурра нах шоай гIулакхех чубеннача хана. Укхаза я Палестински духьален боламен (ПДС) Ливана Къаман патриотически низай (НПС) дукха учреждении. Цар отрядаша майра йоайир никкача термитни зарадо лотаь цIи, эвакуаци йир човнаш хинначa а цIеро бoагабьча а нака. Радио чу гIолла кхайкар бахача налага човнаш хинначараш эша цIий ле яхаш.

Цу доллача хIамо духьале оттадир сона укх шера 17 июле дайна трагически сурт.

Цу дийнахьа кънагIча тайпара бомбаш чуйиттар израильски авиаце Фанькани яхача дукха нах бахача бейрутски квартала. Из яц Афифа ат — Тыба яхача улица гIаш пхе минута никъ балла мара гаьна. Ниитта хIамаш ПДС е НПС духьала хьежаеш яр укхаза а.

«Пхийтта дийнахьа хинна тIом» латташ нах бахача 54 моттиге бомбаш чуйиттар израильски кераша, цхи эзари ах эзари саг совгIа бола палестинцаши ливанцаши боабь а човнаш яь а Iо а бохкаш. Цхьабакъда, ше де лийрхIар дуталнзар агрессорга. ПДС вIаштIехьдаьлар ший позицеш карара ца лийта а НПС тIема союз чIоагIъе а. ТIаккха «тIом саца а сацийта», Ливанера хьалаш чура доккде йолаалар Бегина правительство.

Моттигерча газеташа даьча лоархIамех, сентябри октябри бетташка 300 саг ве а вуаш 300 совгIаеска човнаш а еш цхьайтта йоккха даьерси яьй цу дукха халонаш лайнача мехка тайп-тайпарча доагкъашка. УрагIа кхай машинаш, лилхача зарядаца эгвай зданеш. Цкъа ийкхай «ЖожагIатен машин» «Сильве» яхача кинотеатра зрительни зале, из а картинага хьажа баьхкарех дукхагIа барам кхуьш боагIараш а болаш дола дийнахьаре сеанс хиначa хана.

Кинотеатре бомба эккийтарах а дукхача кхыча террористически актех а бола бехктоххам шийна дIетIайдьаб шоаех «Ливан тIабаьккача нахах муъхьаднкхара фронт» ала гIерташ бараш. Шоай эггара бIехагIа дола зулам дича, газети редакцешка телефонаш ета цун агенташа, из даьраш шоаш ба яхаш. Амма, боккъалдар аьлча, из организаци-м, дукхага фанташа гешал деча бесса, израильски агентура шийна тIехьашка лечкъадаь Iинзара мара хIама яц. Шоай прокламацеш тIа язду цар, Ливана тIалатта ерригa халонаш шоай мехках баьнна лелача палестинцаша тIаттаьяхаш. Мехко тIанийцаб сионистий репрессех байлда баьхка 400 эзар саг совгIа бола палестинцаш. Чот йоацаш дукха аьлдит а дувц шоай ма хулла ххераде гIерт палестинций га доаха Ливана Къаман патриотически низаш. Сирийски тIема низай контингентах латта Ливанера машар ца бохийта лаьрхIа цу мехка даьхна Iарбаьтта юкъера низаш.

Израила леладу зулаше гIулакхаш мехка шоай дилтатура оттае гIертача каташ керте латтача Ливана аьттехьарча христиански партешта ма эшшара да. Духьал Тель-Авива тоам бе гIерташ шоай аргIенза фалангисташи цар союзникаши духьала латт чура политически кризис къовсталра хьагIъехьарча Къаман патриотически низий конструктивни предложенешта. Аьттехьарча христианий кулгалхой барта ца бахара уйлаш бокъонца йола агрессивность а хинна дIаргтай дукха ха йоацаш цу организаце тIема гIулакхашта вола лидер Бешир Хмайель Вашингтоне хилча гIоне деза. Американски нийайоазон сведенех, из цига водаьта вIаштIехьдаккхара юкъе даьхьаьпад США сионистски гIозараша.

ТIеххьарча кIиранкa фалангисташа дувзхаза гIеттадаьд Бейрут малхбузени малхбоалени лонашта юкъерча ерригача лине тIа довнеш. Юкъехиллай миномёташ йоккхий топаши. Аьттехьарча христианий кулгалхоша лечкъа а ца деш дувц шоаш дIахо а тIема гIулакхашта Израилаца барта ца хилча «бара ца хиларах».

Ливане етта хьал кхы а кхераметIа ду Тель-Авиво оттаваьча Хаддадан цун байдон леладеча гIулакхаша. ТIом соцаберах йола соглашени йохаьй аьнна шийх алийта раьза а йоацаш, мехка къулбехьарча оагIорахь кхоххам хьалхьебара декхар сепаратисташта тIадиллад израильски военщино. 1978 шера Тель-Авиво дIалаьна «пагIатача Ливана паччахьалкхе» я аьнна дIекхайкаьь доалонна йнстера въкхав тIеххьарча бетташка геттара чIоагIъяьй цар, гаьна етта йоккхий топаш а юкъе йолаш дола гераз кхы а дIатIа а дейна. ХIаьта хаддадоацаш а юхагIортанзар укхаза латтача ООН низай позицеш а чулоацаш Ливана къулбехьен оагIонна йоккхий топаш етта юхаболабаьла.

Еттача йоккхийча топийн ливански территоре тIа гIолла провокационни полеташ елта социйташ йоацача израильски самолетийн тоташ вIашагIъув. Форда йистошка дийнахьа а бус а лелаш да израильски кемаш. Ливана царча довзонна хьагIаза латт йиъ израильски ударни дивизи. Сионистски паччахьалкхенна чу а дувшаш дац палестинцашцеи Ливанерча цар союзникашцеи духьала «тотальни тIом» болабара тIахьежаш дола хабараш.

Гуш да, цу тайпара, Ливанера хьал ирдена а кердача агрессе кхерам гучахьа лакхбенна а хилар.

Владимир ФИЛИППОВ,
АПН соб. корр.

Бейрут.

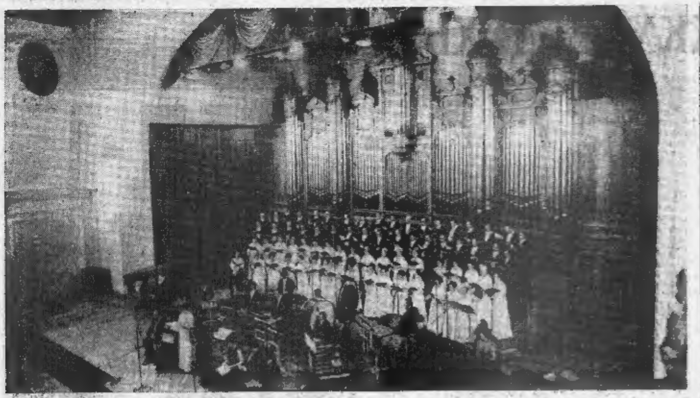

МОСКВА. Керда программа кийчъяьй вай мехка а доьзол арахьа а шерра йовзаш йолчу А. В. Свешникова цӀерагӀча СССР Паччахьалкхен академически эрсий халкъа хоро.

Программе — Дахкена, Коммунистически партена, Сийлахь-боккхачу Октябре хетаь советски композиторий произведенеш. Царна юкъе — «Халкъан партии цхьана» яха Агафонникова Владислава хоровой поэма, «Куликова арен илли» яха Флярковский Александра оратори, хора йола Г. Свиридови, Ф. Маслова, кхычар произведенеш.

СУРТА ТӀА: консерваторе Йоккхача зале выступлени еш я цӀи хеза йола хор.

ТАСС фотохроника.

Вахара хьесап—совгӀат

ДЕЗАЛО ХЬАЛЛАЬЦА ГӀУЛАКХ

1978 шера толийне экзаменаш дӀа а ейна, Махачкале институте комсийн чхьагӀар дарен факультете охью деша эттар Гарданова Хьалимат. Из цигача деша йоьаш цун дас Ӏийсас хьыттар йоӀага:

— Бригада хьанга дӀаяла безам болаш я хьо?

— ХӀинзарчоа лаьрхӀа хӀама-м дац, — жоп делар Хьалимата.

КӀелиг-дукха уйла а яь, дас юха а аьлар:

— Шун совхозе комсаш делае хьаьеча баҗъахьа варий-хьогӀ со?

— Бригадиралаьн? — пецъялар йоӀ.

— А, хӀинзарчоа комсаш лелае. Гектаринаш бахий ошн парех? 4—5 гектар хьа а нийца, болх бергба-кх. ГӀулакх дӀадоладаьр йоӀ хилча тоам мичаб даьна а юстара латта.

ЧӀоагӀа гӀадъяхар Хьалимат да комсаш лелае безам болаш на, аьлча. Хьалхе а из цунга ала безам болаш хиннар из ше, хӀьта а хьуна дукхачча шерашка лелаьлу гӀулакх цо дутаргдий-хьогӀ, аьна хеташ юхаувзалора.

Иштта йоӀо дӀаделадаь гӀулакх хьаллаьцар дас. Ӏийсай дезал а юстара бисандар. Новкъостал деш хилар сесаг Цаьш, йоӀ Лида, воӀ Увайс.

Комсаш тха районе керда культура я. Уж лелаяра опыт йолаш дукха нах бацар. Молла-гӀа кердадар дӀадоладечо халонаш хулга кхетазеш да, хӀьта комсаш къаьстта чӀоагӀа Ӏунал эшаш культура я. Цхьабакьда, халонех кхеравенна Ӏийса тӀехьашка валанзар. Комсаш ювцаш дола лаьрхӀа литература деша волавелар, новкъостий опыт Ӏомайора. Къаьстта чӀоагӀа новкъостал дир цунна Дагестански АССР комсаш ювча районашкара баьхна хиначча специалисташа.

ХӀара шера комсаш лелаяра къайлене из дукхагӀа ихеташ хиннавале а, юрта боахаме дагадоацар хул. Уйхаза чӀоагӀа еш оперативи эшанеш. Йоккъал е тӀоадал а каст-каста хувналуш хилча, комсашта лазар кхет. Хаоттам лувш, массаза а эшар де нийча хила веза комсаш делаер. Шийна ханнахьа де дезар ца деш, ха тузлийте, шера мел хьийта къа зеньа доар кхерам ба.

ХӀара денна комсашка фу хьал да хар, Ӏа дахкха уж кийчъелга, бӀаьстн лергӀа царна доал делга — из толамга бода нийъ болга дики кхеталаьд хӀанз Ӏийсас.

Каста ГардановгӀар дӀатӀа комсаш лелае доаш ши специалист хургва. Увайс а дешӀа эттав комсаш лелаечa Алпатовски училища факультете. Студенташ наст-каста хул дас лелаечча плантаце тӀа. Шаккхе а хьож комсашка фу хьал да, мукъа ха хилча новкъостал ду. Укх шера ялх гектар лелаю Ӏийсас. Дезала новкъостал ца деш хилча хала хургдар цунна иштта йоккха участок лелае.

Раьза ва Ӏийса ший балха.

— Массехаза ахча даккха гаьнна дӀаваха лийннав со, — йоах цо. — Аьттув боалаш а ца боалаш а шераш ухар. Цхьайолча хана цӀава ахь хеташ а моттигаш нийслора. Зехьа хьийкхи жогӀаш хиннаб уж. Цигача миссел комсаш лелаечча къахьеге, ший цӀагӀа а волаш, гаьнкара хьалкхухьачул кӀезигагӀа доацаш ахча а доаккхаргда.

Бакълув из. «Малгобекский» совхозе укх шера болх баьча цун дезала хӀаре бетта 600 сом совгӀа ахча нийзир. Цул совгӀа, болх цӀена барех 20 процентн планал совгӀа продукци йохкарах премии елар. Иштта совхозо новкъостал ду хьайбаш ахбара а. ГӀоли а моца а доахьар, цӀа тел.

Нахьа болх бе безам хургболаш цӀенхаштта уйла яьй совхоза кулгалхоша. Гектаршна хьалха уйттаеш хинначa договорий пункташ эргаьхa тоаьй. ХӀанз юкъейоалалый къахьегамах мах бара аккордно-премиальни йола система, сиенки задашаш тӀехиxьачаштьарна премеш тал. Из хьалха укхазе деш дацар.

Керда республика юкъебоалабрах дика беркат далор. Масала, Ӏ. Гарданова укх шера планах хӀара гектара тӀера 23 центнер комсаш чуйца езаш хиннача, 40,7 центнер чуйцар. Иштта дика къахьийгар гектаршкаша Ярыжева Лемнос, Устильгова Айшата. Цар а хӀара гектара тӀера 38 центнер комсаш чуйцар. Лакха хьокхамаш долаш чакхдаьккхар шу Картоев Ахьмада, Албогачиева Марема, Бершнова Эйвас, кхычар.

Хьувзаьм ихы а дахкагӀа хила йиш яр, аьнна хеташ ба комсаш лелаераш.

— Комсаш дукхагӀа чуйцна хургьяр, нагахьа санна уж чуацача а Надтеречни районе дӀаувзача а йоаль енаре, — йоах Ӏ. А. Гарданова.

ХӀана комсаш Ӏа дахкха кийчъеш боахк совхоза болхлой. ЙоӀа а йоӀаш, гӀорасргйоацаш лаьтта тӀа а хьекхаш, къайлайоах уж. Гуйран балхаш чакхдаха дезаш 249 гектар я. Ма дарра аьлча, атта болх бац из.

ХӀьта а гӀулакх паччахьалкхена а шоашта а пайда долга хайна нах кхаш-кара балхаш дизза чакхдаха дага ба. Районе керда дола гӀулакх — комсаш лелаелга хьал а лаьца, дӀаболхечарка хьалха латт ГардановгӀар дезал. Комсаш лелаяра гонзал караерзаль яьча шоай юрта цӀа а баькха, совхоза къахьега дага а йоӀ Хьалимат, воӀ Увайс. Нахаца хила болаш бахаш ба Ӏийсай дезал.

Кхы а сийрдагӀа йола кхоане — коммунизм гаргайоалае гӀерташ хьинаре къахьег цар, дика деш.

С. ТЕМИРХАНОВ,
«Малгобекский» комсий совхоза рабочкома председатела заместитель.

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА ХУРГДА

21 НОЯБРЬ

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 9.00. «Доьмая илли» яха радиоконцерт. 10.00. «Юбилея накъадолхаш» яха радиогазет. 11.00. «Фаьлгии мехка» — киноклуб. «Шола даьча седкъашта кӀадь» яха кинофильм. 18.00. «Ровесники» яха сакъердамена вӀашагӀкхетарий клуб. 19.00. Болх беш я «ВӀашагӀкхетар» яха клуб.

Химикий культура Дворец. 12.00. «Светофор» яхача клуба заседани. «НаькъагӀа лелара бокъонаш йовзачул сий хилда» яха утренник. 15.00. «Есенина лирика» яха поэзе сайре. 17.00. «Советски композиторий марш» яха духовой оркестра концерт. 18.00. «Даймехка гӀолла» яха кинопанорама.

Н. К. Крупский цӀерагӀа культура Дворец. 12.00. «Новкъост кхувшвоагӀар» — кинолектори. «Закон — вай доттагӀа» яха беседа. 14.00. Коммунистически къахьегамa школашта новкъостала. Литература кердадарий обзор.

22 ноябрь

В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворец. 9.00. «Эрсий къаьна романс». Радиоконцерт. 10.00. «Юбилейна накъадолхаш», радиогазет. 11.00. «Фаьлгий мехка» яха киноклуб. «Шола даьча седкъий кӀаьди кӀал» яха кинофильм. 19.00. Болх беш я «ВӀашагӀкхетар» яха дискоклуб.

Химикий культура Дворец. 10.30. «ЗӀамигача бургацех ловзараш а спималтех кхувсалураш а». Спортивни яхьаш. 11.00. Болх беш я «Ровесник» яха киноклуб. Берашта мультфильм хьокхар. 18.00. «Даймехка гӀолла» яха кинопанорама.

Н. К. Крупский цӀерагӀа культура Дворец. 14.00. «Сакъердамe карусель» яха утренник. 15.00. Болх беш я «Къона ленинец» яха кинотеатр.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Керда стихаш

ХАМХОЕВ Ахьмад.

МА ХУВЦАЛАХЬ СОЦАРА УЙЛА

Соцара уйла ма хувцалахь,
Тешам боабий, гаьна аьле,
Езаш дийхар безне дац.
Ӏа со тоссе ма вителахь
Цхьаькха безам ба са аьле,
Из цкъа мара хулаш бац.

Езаш, эшаш хьайга дийцар
Михаце ехе ма даккхалахь,
Цох хьабала пайда бац.
Раьза хинна дега нийцар
Саборийца кхоечашделаць,
Хьаьда седкъа лотелац.

Дега хьехам боецаш лехар
ТӀехьаленна хилац хьона,
Дика, дика хьажалахь.
Уйла йоецаш дӀадоладаьр
Бала боецаш дисац цьона,
Херцахь ког ма бахкхалахь.

Дикан аьннар ца дайзачоа
Воний зало йовзац хьона,
Безам тувла ма белахь!
Сима къаьал ца хьийгачоа
Марзона чам боазац хьона,
Кхоана дагалацалахь.

Самукъане Ӏуйре сенна,
Из хьай доше пир лепадеш
Укх са дег чу ессар хьо,
БӀана ласта чӀагарг хинна,
Керда езар сомадоахаш
Сона духьал ера хьо.

Бакънг цӀелах летаенна
Хьо согахьа елаенча
Сигле сона ейлар.
Цу сийдена гарга ена
Безе аьнна, Ӏе дош аьлча
Са айденна тоьм хилар.

Со лаьттавац хьа наӀарга
Йола, йола хьога яьш,
Кура, сонте къамьал деш.
Гаьмар хьийжаа шун корега
Гарга ваца чӀарда ца веш,
Цун сердалах тоьам беш.

Соцара уйла ма хувцалахь,
Тешам боабий, гаьна аьле,
Езаш дийхар безне дац.
Ӏа со тоссе ма вителахь
Цхьаькха безам ба са аьле,
Из цкъа мара хулаш бац.

ДУДАРОВ Мажит.

НИЙСАРХОЧУНГА

Дьыа сенна веза хьо
Дейможе лерорабеце!
Нанна сенна веза хьо
МоастагӀа эшоргвеце!
Йишийна сенна веза хьо
Зоаза хила воеле?
Вешийна сенна веза хьо
Шийна уллув ца хуле!
ДоттагӀа сенна веза хьона
Из Ӏа вохиргвале?
Новкъост сенна веза хьона
Дуаца хӀама ца куле!
Хьалхленна сенна веза хьо
Га Ӏа хьал ца лоаце?
ТӀехьенна сенна веза хьо
Дале хьакъал деце?
Къаман сенна веза хьо
Къаман яхь ца хуле!
Дай мехка сенна веза хьо
Хьох пайда ца боале?

АКБИЕВА Циши.

ПОЭТАГА

Поэт, бе болла сийлен
къоалам!
Поэт, хьакхолла хоза
илли!
Поэт, гӀозданкха деррига
адам!
Поэт, довзаданкха
тхьамаща илли!
Поэт, хьо кхеллав
Даьхе езе.
Поэт, хьо кхеллав
халкъа везе.
Халкъа ца везе, Даьхе
ца езе,
Ӏе бекк-ма бахкха,
хьо поат вац.

КИД-а гӀулакхаш

Школашка деша дагӀача берашта интернациональни а патриотически а кхетам балар боккха лоархӀам болаш, йоагӀаш йола йоккхо е елаш гӀулакх да. Цу тайпара беш бола кхетам балара болх бе йиш я урокаш тӀа а урокел арахьа а.

Классал арахьа беча балха дикагӀа эффективность йолаш я интернациональни доттагӀала клубаш. Вай мехкарча дукхача школашка санна болх беш я из клуб Назрановерча № 1 йолча школе а. «ДоттагӀал» аьнна цӀи а тилла из клуб вӀашагӀъелляр 1978 шера. Цун ший устав а девиз а эмблема а я. ХӀьта илли хорика дела аьнна яьлча клуба доакъашхоша лаьрхӀар «Демократически кагирхой гимн» харжа.

Таханарча дийнахьа клубе болх беш я йиъ секци: исторически, переписка, информаци, мехкаш довзара секци. Цул совгӀа, укх шера клубе вӀашагӀтехай лахара группа, цун доакъашхоша, нийсалгӀча классий дешархоша. «Летопись ВОВ» яхача Еррингсоюзни экспедиции дакъа а лоацаш лохаргба тӀема ветеранаш, дӀаязергда цар вахарах лаьца, вовзита могачох ГӀоновкъостал дергда царна.

Клуба ший редколлеги я, цо наст-каста хоамаш ду дешархошка КИД-а балхах, хӀара цӀейга арахеш пенгазет.

Къаьстта сакъердаме ба исторически секце беш бола болх. Цо довзийт дешархошта социалистически мехкаш, цар культура, экономика, традицеш, цӀи хеза нах, цу мехкашкара хоза моттигаш. Масала, исторически секце цу тайпара тохкамаш даьд ГДР, Венгри, Чехословаки, Польша, Ангола, Болгари, кхыдола мехкаш Ӏомадеш а довзаш а. Клуба редколлеге кийчдаьй цу мехкашта хетадаь альбомаш, арахийцад газеташ.

Школа интернационалистий керттерча доккхерах наӀ да кхыча мехкашкарча а вежарашха йолча республикашкарча а дешархошца бувзам лоаттабар. Дукхача хана дева хьадоагӀа Назрановерча № 1 йолча школа дешархоштен ГДР-а Райхенбах яхача города. Монголе столица Улан-Батора № 8 йолча школа клубаштен юкъе хоттадена хьоашал.

КИД-а хеллакза бувзам лоаттабу Архангельскерча, Брестерча кидовцашца. Укх деношка тхога кьхет денад город Архангельска В. И. Ленина цӀерагӀча пионерий а дешархой а Дворецa клуба доакъашхошкара. Цар дувц шоай городах, шоай гӀулакхех лаьца, иштта тхогара а дих хаар.

Оаха наст-каста чакхдоах довзоа арахьарча мехкашка хиначa нахаца вӀашагӀкхетараш. Масала, английски мотт хьехаш йолча А. О. Плиевас берашта дийцар Скандинавски мехкех, берий дегашка хоза лер йитар Гаване хиннача дерригача дуйнен кагирхой цхьайттaлагӀча фестивала доакъашхочо З. М. Злзиковa дувцаро. Цо кидовцашта делар «Дицлургдоаца вӀашагӀкхетараш» яха ший книжка.

Традице а хинна дӀадахад «В. И. Ленин заграницe» яхa заседанеш чакхъяхар. Уж хеталь я вай баьчча дагавохара.

Укх шера октябрь бетта «Пионерская правда» яхача газето баьча тӀахьехамах вай мехка хилар Парагвайски коммунистически парте ЦК хьалхара секретарь, новкъост Антонио Майдани набахтара мукъаваккхара хеталь «кебрачо» яха операци. Тха клубо а жоп делар цу тӀахьехама. 26 октябре тха школе хилар Антонио Майдани хьал а лоацаш во дӀаболабаьча наьха къулахьа хилара хета ль митинг. Диктатора Стресснера лолан во гӀулакхаш дувцаш митинге къамаьла дир КИД-а президента Оздоева Мовлатхана.

Укхаза Антонио Майдане оагӀув хьаллоецаш йазаь кулгйир тӀаззола списокаш митинга резолюци дӀаяхийтно «Пионерская правда» яхача газета редакце.

Л. САГОВА,
Назрановера № 1 йолча школа КИД-а кулгалхо.

Школера советско-болгарски доттагӀлен музей

Болгаре паччахьалкхен 1300 шу дизара хеталь выставка хьайийллар Азербайджански ССР-а Хырдалан яхача посёлкерча № 1 йолча юкъерча школа советско-болгарски доттагӀлен музее.

20 шу гаргга ха я Апшеронски районе Болгаре Разградски округаца бувзам болаш йола. ДоттагӀлен бувзама белгалонаш гуш я массанахьа а: «Болгарыстан» яхаш я шурий — баьпадаарий моттигера совхоз. Хырдалана поселка кертера проспект — Разградский. «ДоттагӀал» яхаш да кинотеатр, лаьрхӀача стендаш тӀа хьалтеха доалл разградски окружной газет.

ДоттагӀашта юкъера бувзамаш чӀоагӀду апшеронски разградски хьайбаш лелаерашта юкъе яржача социалистически яхьо, художественни самодеятельноста коллективаш, тайп-тайпара делегацеш дӀе-хьа ахийтаро.

Школера советско-болгарски доттагӀлен музей болх бе йолаелар 15 шу хьалха болгарски къонача турпала-антифашиста Мико Палаузовна хетаьча зӀамигача выставкагара.

— Тха цӀерах аха лаьцар Разградски округера тайп-тайпара материалаш, сурташ, Палаузовах яздаь книжкаш,— йоах хьехархо волча музея кулгалхочо Натиг Сафиева.— Экспозиция дукхагӀа хилар тхо Болгаре дахарех а. Доккха новкъостал дир музейна болгаро-советски доттагӀлен общества Разградски окружной комитето, разградски округа пионерийн школьникийн Цено.

Болгаре паччахьалкхен 1300 шу дизара хеталь выставка хьеллалу цхьа сурташа-фрескаша школьни художника — Чалабов Махмуда ехкай цар тӀа болгарски исторе тайп-тайпара этапаш. Цхьан фреска сюжет хеталь я болгарски къам османски Ӏазапах мукъа даккхара: Шипка фоне — уйла цаӀ полаш тӀом бе чухьийтхача эрсий салтечуни болгарски ополченцеи фигураш. Кхыча фрескаша дувц фашизмаца тӀом беш яьхача котталонах, социалистически Болгарех, советско-болгарски доттагӀлех.

Выставка экспонаташа бувц Болгаре сий дола къонгаш — Панайоте Волов, Васил Левски, Георги Димитров, иштта кхыбараш, мехка истори яхача хановa турпалал, тахалара толамаш довзийт.

Керлача экспозицена юкъе — В. И. Ленина, Д. Благоева, Л. И. Брежнева, Т. Живкова эрсий — болгарски советско-болгарски доттагӀлех аьнна дешаш.

Александр НЕСТЕРОВ,
АПН корреспондент.

ФЕ ХИЛА

ДукхагӀа йолча хана наькъашка хатараш хилара бехке ба мотоциклий водителаш. Автомобила водителаца нийсача, мотоциклист кхыметтел йоачах лоравала йиш йолаш а вац, авари хиннача хана дегӀ лораде йиш ца хилар ше долаш.

Сиха хехкар, менна болаш лехкар, боагӀачул совгӀа пассажираш тӀахувшабар — уж я мотоциклисташа правилаш телхаяра белгалагӀа йола оагӀош.

Наурски станица Юбилейни улиЦах ӀуйрийНа 9 сахьат доалаш менна вехa a волаш «Восход» яха мотоцикл хехка воагӀаш Ефремов Сергей мотоцикла тӀатеха гӀишло больнице вихьав.

Шалински районе Дуба-Юртара цементни заводе болача наькъа тӀа «Ява» яхача мотоцикла водитель, 10-ча классера дешархо Закраилов Ӏусман, менна а волаш, чашпнеш духьала ухача оагӀорахьа а ийккха, духьала йоагӀача грузовой автомобила тӀаккхийттав. Цигача мотоциклист ше веннав, хӀьта цунна хинна пассажир чӀоагӀа лозаваь а волаш больнице вихьав.

Лоаман наькъашка гӀолла болхаш, къаьстта а гуйранлап замалахьа, транспорта водителаш къаьстти чӀоагӀа хьожаши лоралушн хила беза, хӀана аьлча цхьа бальан а наькъа тӀера бӀаргтувлабаьча, цӀахьда ко дӀалоха хьоаздича, ший машин а тӀехьа ахка хаха тарлу из.

Ножай-Юртовски районе Шуаипи Сайсаин яхача юртанта юкъерча наькъа тӀа района культура отдела доалахьарча микроавтобуса водитела Магомадова, ко юха нийсде ца а могаш ахна ахийтай машин. Цига лозаваь водитель шен пунцара пассажири.

Советски районе саррахьа К-750 яха мотоцикл лаьлла воагӀаш Итум-Кхала дӀакхача 2 километр мара ца йиса мотте кхы из ютакъовла па а мега, тӀакӀалтӀа кхессай М. Ахмадова. Больнице дӀакхачаьхьа веннав цига лозаваь мотоцикла водитель.

ДӀадахача кӀира (12 ноябрера 19 ноябре кхаччалца) республика наькъашка 21 авари яьй 5 саг ве а вуаш, 26 сага човаш а еш.

НГӀАССР МВД ГАИ.

Спорта хоамаш

Город Феодосе «Динамо» яхача ДСО Центральни совета хьалхле яккхарах хиннача озача атлетиках йолча яхьашна дакъа лоацаш хилар вай мехкахо Чийбоев Руслан.

90 килограмм доазал долча спортсменашта юкъе из толаш хилар. Двоеборье цо хьалъайир 350 килограмм йола штанга.

●

Чакхъяьнпай ДСО «Урожай» яхача вай республикански совета футбольни турнир.

Хьалхара моттиг къайсар Грозненски района «Советская Россия» яхача колхозен Шалински района «Джалка» яхача совхозен командаша. Счет 1:0 йолаш котбаьлар Грозненски района футболисташ. Царна дӀаелар футбола сезон дӀакъовларца дувзадена хьожаль приз.

●

Город Черкесске чакхъяьнпай Къулбехьен Россе хьалхле яккхарах йола ший доӀанах кӀалтохаргаӀа латара кагирхой яхь. Вай республикерча виназ лаша йинъ лагӀа моттаг яьккхар цига.

●

Город Липецке чакхъяьнпай Советски Союза турпалхочoа П. Куликовна хеталь Еррингсоюзни кагирхой боксах йола турнир. Цига дакъа лаьцар Москверча, Ленинградерча, Грозенерча, Волгоградерча, кхыча городашкарча тхьаь итт команда.

Вай республикерча командо шоллагӀа моттиг яьккхар, цунна юкъера виъ спортсмен сийлен пьедестала лакхарча лагӀа тӀа ваьлаo. Къаьстта хоза латар гойтар вай мехкахоша Акаевеи Мунтаевеи.

●

МаӀача наха юкъе ДСО «Спартак» яхачи Центральни Совета волейболах йола хьалхле яккхара яхьаш чакхъяьлар город Львове.

Цига дакъа лоацаш хинна Грозенера «Автомобилист» эшайр моттигерча командо — 1:3, Куйбышеверча волейболисташа — 2:3, Ленинградерча «Автомобилиста» — 0:3. ХӀьта, котбаьлар Тбилисерчен — 3:1, Бердянскерчен — 3:2 спортсменел.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 НОЯБРЬ

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.30 — Ӏуйренара гимнастика.
10.05 — «АБВГДейка».
10.35 — «Шоана, дай-ноанoй!».
11.05 — «Ятрань» яхача Украински ССР халкъа хелхара заслуженни ансамбля концерт.
11.50 — «Дика тишараш — дукхагӀа».
12.20 — А. Эшпай. Фортепьянонeи оркестран лаьрхӀа № 2 йола концерт.
12.40 — «Художник Шилова латтар». Документальни фильм.
12.55 — «Из шоана де могаргда». Къонача изобретателий конкурс.
13.55 — «Спортлото». 47-гӀа тираж.
14.05 — «СелаӀад». Халкъа хоздарашa телевизионни програмий дуйнен халкъашта юкъера фестиваль. «Баальбекски фестиваль». (Ливан).
14.30 — «Гушар — тешa хилалда».
15.30 — «Кердадараш».
15.45 — Фильм-бердаза. «Казах Головатых йола уйла». А. Гайдара «Р. В. С.» яхача повестах.
17.05 — Концерт. Кишиневера передача.
17.30 — Мультипликационни фильмий програма.
18.20 — Политически обозревателa Ю. А. Летунова беседа.
18.50 — Хоккейх йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Рига). ШоллагӀа кхоаллагӀа периодаш.
20.10 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дуйнен халкъашта юкъерча темах йола беседа.
20.55 — «Сильва» яхача телевизионни музыкальни фильма премьера. Хьалхара сери.
21.00 — «Ха».
22.35 — «Сильва» яхача телевизионни музыкальни фильма шоллагӀа сери.
23.50 — «Импровизацио» яхача фильм-концерта премьера.
00.20 — «Кердадараш».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.30 — Документальни фильмий програма.
10.35 — «Ӏуйранара почта». Музыкальни програма.
11.05 — Литературан, искусствон, архитектуран йолхьешкара 1981 шера СССР паччахьалкхен премей лауреаташ.
12.35 — «Теремок».
13.10 — Мультфильм.
13.20 — «Заманка» (гӀалгӀай меттала).
13.50 — Телевизионни фильм.
14.05 — «Патриот» (нохчий меттала).
14.40 — «Одержимые люди». Телевизионни документальни фильм.
15.40 — А. Н. Островский. «Таланты и поклонники». В. В. Маяковские цӀерагӀча Московски академически театра фильм-спектакль.
18.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Рига). Хьалхара период.
18.40 — «Къонгаш боача хача». Х. Нурадиловa цӀерагӀча НохчГӀалгӀай паччахьалкхен драматически театра спектакль (гӀалгӀай меттала).
20.30 — «Бийса даьхьаш хийла шун, берашi».
20.45 — «Крыма сагьатна наьх». Документальни фильм.
21.15 — «Уьнахiеша». Ӏалман-популярни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — «ЙоагӀача дьаш барт». Художественни фильм.

I ПРОГРАММА
22 НОЯБРЬ

8.00 — «Ха».
9.00 — «Зарядка а дӀаоттаӀа».
10.00 — «Лоамарой дотташ». Концерт.
10.30 — «Будильник».
11.00 — «Советски Союз гӀулакх дуӀ».
12.00 — «УнахцӀена». Ӏалман-популярни програма.
12.40 — «Ӏуйранара почта». Музыкальни програма.
13.15 — «Советски Союз дошаза деношца хьовший бӀаргашца».
13.30 — «Юртара сахьат».
14.30 — «Музыкальни киоск».
15.00 — «Сотрудничество СССР — ФРГ». Телевизионни документальни фильма премьера.
15.30 — М. Горький. «Достигаев кхыбараш». ССР Союза Паччахьалкхен академически ӀоамигӀай театра фильм-спектакль.
17.40 — «Кинопанорама клуба».
18.25 — СССР Халкъа артистка Г. Ковалева дӀаола.
19.00 — «Дуйнен халкъашта юкъера панорама».
19.45 — Мультипликационни фильмаш.
20.10 — Эпизод тӀа — киноэпизода. «Сказание о земле Сибирской». Художественни фильм.
22.00 — «Ха».
22.45 — Футбольни обозрени.
23.05 — Л. Бетховена «Ее симфони», № 3 йола симфони.
23.45 — Кердадараш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.30 — С. Рахманинов. Весенни фантази.
10.05 — «СССР — массови спорта мехка». Кинопрограмма.
11.10 — «Грембица» яхача берий ансамбля выступлени.
11.40 — «Фаьлг болча хьешаллагӀа». «Садко». Художественни фильм.
13.20 — «СелаӀад». Халкъа хоздарашa телевизионни програмий 1У-гӀа дуйнен халкъашта юкъера фестиваль. «Пэйал». (Пакистан).
13.50 — «Хьайбай дуйнен тӀа».
14.55 — Останкино концертни студе поэтика Дудин Михаила вӀашагӀкхетар.
16.25 — «Андижанская полька» яхача нален хелхарен ансамбля концерт.
16.30 — «Из деррига а хох дийна да». Телевизионни дукхасерийни художественни фильм. 8-гӀа сери.
18.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Спартак».
20.15 — В.-А. Моцарт. Ре-мажор соната. ДӀалехк РСФСР заслуженни артисти В. Крайнева (фортепиано).
20.30 — «Бийса даьхьаш хийла шун, берашi».
20.45 — «БоккхагӀбараш». Телевизионни документальни фильм.
21.35 — «Нежски хоровой ансамбль».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Цельность». Художественни фильм.

РАДИО

21 НОЯБРЬ

7.30 — «Сердало» газета обзор.
8.30 — «Къонаш». Радиовыпуск (эрсий меттала). 8.55 — Музыкальни антракт.
11.15 — Сайд Бадуева кхоллараш атеизма тема (нохчий меттала).
11.55 — Музыкальни антракт.
13.00 — Концерт (эрсий меттала).
13.40 — «Къорцхал». Радиожурнал (гӀалгӀай меттала).
15.30 — «Лаьттан туз». Очерк (нохчий меттала).
17.00 — «Хьома, Даьхе, саготчун догӀа» (гӀалгӀай меттала).
17.30 — Тха музыкальни галерей (гӀалгӀай меттала).

УКВ

18.00 — «Сийра дика хийла шун». Музыкально програма.
19.00 — «Сакъердаме илли хелхара анпарами». Концерт (нохчий меттала).
20.20 — «Халкъ лелаеш». Юмористически дувцараш (нохчий меттала).
20.40 — Моттигерча композиторий лирически илли.
21.12 — «СалийӀарь минутеш» (нохчий меттала).
21.35 — ДотташгӀлен концерт.

22 НОЯБРЬ

6.15 — Инструментальни музыка (нохчий меттала).
6.44 — Хоамаш.
6.54 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.27 — «Ленинан некъ» газета обзор.
9.15 — «Шахта теплото вадарешо» (эрсий меттала).
12.15 — ХӀинари кхоаш хьурмаш вир дукъ. «Кхачна махкашара дикагӀа йийла оса» (эрсий меттала).
13.30 — КӀорандо музыкальни програма (эрсий меттала).
17.00 — «Къона сиина» (нохчий меттала).
17.30 — «Школьни глобус». Радиовыпуск (эрсий меттала).
19.00 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала).
19.30 — «Иллеца моттагӀа лелаерашта». Концерт (нохчий меттала).

УКВ

19.00 — «Музыка хайна — гушахьа». Радиосальманах.
20.00 — «Вальсагара вальсага». Концерт.
20.35 — «Жеро эш» (нохчий меттала).
21.19 — ДӀаоаа Латаев Валида.
21.51 — Калиновский. Нохч-ГӀалгӀай увертюра.

Хоамаш

Тахан республике гӀоллеи Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка йоачан а йолаш, ӀуйрийНа лаьгӀо догӀа а делхаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилея фегара температура республике 5—7, Грозне 3—8 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанеи лоамеи морхаш а йолаш, цхьайолча хана догӀен тӀаьда лоаи делхаш, цхьайолча моттигашка дохк а доалеш, тайп-тайпарча оагӀонашкахьара секунде 2—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 0—5 градус шелали дийнахь 0—5 градус йовхали йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктохама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспорта 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаьи — 9-24-07; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуьл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05339. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4366.